

Сулайбан авараглиц а^Нкълова

1 къаьм

Байбикил

- ¹ Давудила оьждис,
Израиллиъ ханлъилаъ зукъова Сулайбанис,
а^Нкъилабла йаьжбо гей вагъаддѳл.
- ² Гьоддѳл чѳхна гей
аьдамлѳл а^Нкъло мокъанна,
цѳодорлъилаъна адло-тадбирлиъна
гьоллѳл муьхо-маьханна,
а^Нкъилабла йаьжлѳш
гьоллол маьъна бикъанна.
- ³ Вагъаддѳл чѳхна гей
аьдамлѳъ адло-тадбир телилъанна,
къаццѳо гъаькъабна, ритѳухъабна,
бацѳадабна гьоллола йакѳкъа
йе^Нцанна.

- 4 А^Нкъло гаьчч̄ал а^Нкъло мокъанна,
оьлохъаллил илмо-лъайна бичІна
михъанна.
- 5 Вагъадд̄ол йаьжбо аь^Ндалаь йе^Нйагъда,
а^Нкъиллис лъайна телилъас,
цІодораблис цІодорл̄ги-а^Нкъилл̄ги
кІетІлъас.
- 6 Кици-бицеллис маьънана каламна
бикъанна,
а^Нкъилабл̄ала йаьжл̄аь гаьг̄ийо
балъгол̄ги йикъанна
ч̄ахна гей вагъадд̄ол а^Нкълова.

Абола малъилахъа энекси ахъ!

- 7 БетІергъан Аллагълихъа г̄ичІейол̄ги —
ваг̄ли гей илмо-лъайлис бигъа.
А^Нкълована насигъатлана й̄атІаьцаса
б̄ахъца аьбдалла.

Кьодд̄ас а^Нкъло-лъай

Мунаг̄ликъас инкар б̄ойол̄ги

- 8 Ми энекси ахъ, дие оьжо,
абола малъилахъа,
ийос нисойона йуг̄гол̄акъа.
- 9 Дибола къаьмил к̄иматаб матІайи^Нцо
йахъца г̄ули,
билъал̄гил кІетІо тетенана йахъца г̄ули.

- 10 Йе дие оџо, мунагь-гъаькълила агълола
 гьидедой късада,
 э^Нкъākъа муьгъалІ.
- 11 Гьолло д̄ухъа нисас:
 «Тос илогъой, гьинона йохна гьо^Нс
 пуланаб сукІо икъал.
 Аьйиб гаьччо сукІо икъал
 гъаьй йохал тос.
- 12 Боваханна бовахна
 вагъаллийā аьдамла иле,
 журжагълицой, къацІцІā мийаьлал,
 шуналицой къацІцā
 мизаь мийахьолал.
- 13 Илол михъас батІ-батІаяб хазина,
 илосзу билІована бечедабли давлалис
 йилІа йовацІлал.
- 14 Мина илогъой къацІо цІула йагъос,
 окколас кисана илос къацІос бахъца!»
- 15 Вере, дие оџо,
 ми гьоллола гьид э^Нкъākъа,
 гьоллола гьиддойс ми атā боха
 дибо хаьба.
- 16 Гьоллос хаьбā кешлъилал чІанабагъос,
 гье^Н къē мейал бохойбалъечІе гей
 гьоллōл.
- 17 Пайда гаьба къй тІутІийас,

йогбаццала мигън̄анна йеганна.

- 18 Гъидесзу гъе^Н къе̄ мейал гьолл̄ол гьинона
 йохна бечена гей,
 гъидесзу руьгь бугьолцас гей гьолл̄ол.
- 19 Гъаьрамаб давла батІийас
 гей вагъаллийо гьино,
 вагьло давла к̄о̄ь михъ̄ойо сукІона
 угьолца гьольльо.

А^Нкъллъи аьдамчой йикълашеш

Къабул йовагъеэса малъийа

- 20 А^Нкъллъила къатІлийкъ̄а̄
 аьгьи богъцас гей,
 будакІаллийкъ̄а̄ гьокІ йагъона
 ил̄еш гьольльо,
- 21 Хъуй-гъай тели гаьгъийа мицаь
 ил̄еласацас гей,
 шагъарбала кавлидой йечена,
 а^Нкъллъила вагъаддий̄а йаьжбо
 нийасоцас гей:
- 22 «Йа, къолл̄а аьдамла, нитокцалди мизол
 вагъли аьнтл̄ьи хира йахъца?
 Йа, йаьгь-ламус гаьч̄а̄ аьдаьмла,
 нитокцалди миже кеп йокчиш
 кІетІосинабликъа лъо^Нвабана?
 Йа, аьбдалла, нитокцалди мизол
 илмо-лъай цІодоло бегас?

- 23 Дие йаъжбо аь^Ндалаъна йе^Нйагына,
 миже кантІизи б̄ахъда,
 до мизокъа гуъал диела йакІиъ
 гаъгыйосинаб жо,
 дие йаъжбона йе^Нйагъал мизол.
- 24 До илІел̄айо – миже энекси б̄ахъеэш,
 до к̄о гуцІолло – лъона гъули йохеэш.
- 25 Миже йовахеэш къацІцІ̄а дие а^Нкълова,
 дие малыйана
 мизола йакІил оввалеэш.
- 26 Вагъальльобза дона лъо^Нв̄ал мизокъа
 балагъ мокъ̄альо,
 дона кеп йокчал мизокъа йукъо гынкыи
 къодо йо^Нкъ̄альо.
- 27 Мизокъа гъасаъас гъолошиги-болоцой
 йукъо гынкыи къодо йо^Нкъ̄альо,
 йилІа йукъо залІоцой балагъ
 къодо мокъ̄альо,
 акъуба-къарилъила билІабакъонна
 бовах̄альо,
- 28 миже д̄ихъа илІелаб̄ал муъхобальдана,
 до энекси йахъаъас,
 до йи^Нзал муъхобальдана,
 мизол до йи^Нхъаъас,
- 29 илмо-лъайна мизол батІаъаль,
 БетІергъаликъ̄а̄ мокъоцас гынкыина
 къабул боваъаль,

- 30 Дие а^Нкълo-насигъатлана
а^Ндалаъ йе^Нйагъабаль,
дие малъна бохабаль.
- 31 Гъидела лъабкъейā ишлāла хoбхкъа
гуцЮойо чикейо пихъ
йуъ^Нхъча гълло,
гъидела чикейā пикровā о^Нхана
йовацІилца гълло,
- 32 къллā аьдамлāла гъинодā гъллōл
бувагъллъо,
аьбдаллāслъийо пикро гаьччoлъила
гъллōл пасад бовагълъо.
- 33 Амма дīхъа энeкзи ахъцас сукЮо
сагъ-саламатлъилаъ гъихлъас,
балагълыхъа гъичІечІе гъули
рагъатлъилаъ ахъас».

2 къаьм

КІетІā гъинода

- 1 Йе дие oъжо, дие йаьжбо а^Ндалаъ
йе^Нйагъда,
гъулāзу дие амро-насигъатлана ми
дибола йакІиъ йовахда,
- 2 А^Нкъллтъилахъа энeкзи йахъал
а^Нгъана жухъна зoгъда,
а^Нкълo михъаллакъа
йакІис кулна зoгъда,

- 3 А^Нкъло-насигытна ми дудой илЕда,
а^Нкъло-лъайна дудой бокІда,
- 4 Окколас аь^Нгачой ми гьулина йи^Нзда,
мизаь йи^Нхьолло хазиналгъацой,
ми гьольгьогьой муьгьалІна э^Нкъеда,
- 5 БетІергьаллихъа гьичІейолъи
сийо жо йахъцасна йикъеш дул,
Аллагьлила илмолакъана о^Нкъас ми.
- 6 БетІергьаллийāъ аь^Нкъиллъи ницца,
Гьолцоъкъāйāъ цІодорлъина лъайна
михъос.
- 7 ЙакІо йа^Нцовā аьдамлāl кō гуцІолал
нитоназу гъаьдураб гей Гьули,
гъаьлаллъилаъ мекъе-гугъцалал
къейо тил тухъинна эчеш Гьули.
- 8 РитІухълъилаъ э^Нкъе-гогъцалас
гьинодана цІуми йовагыца Гьолцо,
гьинила муьмин-сукІос гьинодана
гьинкъи гаьччā йовагыца.
- 9 Дїхъа энекзи ахъльо, йакІо йа^Нцōлъина,
битІараблъина, гъаьлалаблъина –
вагъли сийо йахъцана дул йикъеш,
гьулāзу дибо къацІцІā гьинодана
кІетІā йāхъца.
- 10 Дул а^Нкъиллъи йи^Нхьоль,
илмо-лъайна дибола руьгълил ахо бахъца.

- 11 Бета кІетІо-цаццо гѣацокІал йикъейа
жойла ми цІуми овас,
цІодорлъила ми тиса уь^Нхолаш.
- 12 Чикейā аьдаьмлāла гьидсо ми
а^Нкъиллъила цІуми овас,
мекъаб-тІекъаб нисоцалāкъасна
хъосар овас.
- 13 КолІлā гьинодāкъā мекъал бātІна,
гьолло кІетІо гьино йечаннēш.
- 14 Кешлъи йōвакъа рази бāхъца гьоллōл,
чикейа пасадлъилакъана гьоллос
йакІода цІийабалос.
- 15 Гьоллос гьинодана чІикІ-чІекІдийā гей,
гьоллокъалакъā мекъейāсна
гьино кьичІеш.
- 16 А^Нкъиллъила цІуми о̄с ми
сукІола ахъакъасна,
гьольлъола бихха мицакъасна.
- 17 Оьлохъанлъилаъ зукъойо гьудул
эчаннēйо гьольлъо,
гьинила Аллагъли халкъилал нилІийо
йаьжена амрона
шо̄билло гьольлъо.
- 18 Гьольлъола билІо-къайлина ми
хелликъа о^Нкъолца,

- гьольльгьос гьинона бувагьов̄адо̄й
э^Нкьецас гьино гей.
- 19 Гьольльгьодой гьицакийо гьо^Нсна сукЮ
кь̄а̄б̄ о^Нкьа̄б̄ас,
цИддаса оьмролаш гьинона гьоллол
йи^Нхьа̄б̄ас.
- 20 Вагьальльгьобза ми кIетIа гьидкь̄а̄
э^Нкье-гогь,
муьмилл̄ас гьинона ми йоха.
- 21 ЙакЮ йа^Нцов̄а̄ аьдамла вагьалЮ
Аллагьли нилIийа мицакьа б̄а̄хьца,
мунагьла гаьчч̄ана ракьликьа
кьодо гьихбалъос.
- 22 ЙакЮ чикей̄а̄ аьдамлана дунналикьас
бовахна тIувацца,
хийанатл̄ги йогьцас аьдамлана мицакьас
хемуха̄б̄асзу бова̄илца.

3 кьа̄б̄м

Дие малъ-хьайлана шова̄л̄а̄кьа

- 1 Йе дие оьжо, дие малъ-хьайлана
шова̄л̄а̄кьа,
дие амрована йакIӣъ йоваха.
- 2 Гьолло дибо оьмро бихалокIца,
дул сагь-саламатл̄гина насиб̄ й̄ос.
- 3 Гургьел-цIобна божил̄гина тIутĪа̄кьа,

- гьоллол билъаль абоцадой йе^Нйахела,
 йаКИла лИбакъана ч̄аха.
- 4 Гьольльогъа муьгъатт̄а Аллагъна
 аьдамлана рази б̄ахъца д̄укъа,
 кIетIo ц̄ана гулца д̄укъа.
- 5 ЙаКIo йо^Нкъонна БетIергъалликъа
 ми бож,
 дибола а^Нкьло-лъайликъа божна
 э^Нкье-гов̄акъа.
- 6 Н̄ийо гъино йохдана, Аллагъ икъелал
 икъе-аькъе ми —
 дул кIетIo гъино йегалца Гьолцо.
- 7 Мизу дул а^Нкьил гейлIo гицĪакъа.
 БетIергъаллихъа гъичIе,
 кешлъиладойс ат̄ак;
- 8 Дибола магъол дарульилаъ
 йахъца гъули,
 дибо бицодана къуватабла
 йовагъца гьольльо.
- 9 БоцIи-ризкъилас бутIана,
 гьул̄азу мицаль гуцIойо
 аь^Нйд̄д̄аш муькъона
 ми БетIергъаллил назро йова.
- 10 Бета дибо баькъла муькъодаш йовацца,
 кIейана ицIцIа гъинолис нитоназу
 гьобдо богъна боцца.

- 11 БетІергьаллис адло-тадбир ми боха,
 дие оъжо,
 Гьолцо д̄ук̄ья аьйиб гулльо
 ми данде эц̄ак̄ья.
- 12 Гьинил аццала сукІол б̄ос
 БетІергьалли адло;
 абол аццала оъждисцой гьолцос
 тІалабна б̄ос.
- 13 Гьардараб гаъяд а^Нкьиллѳи гьинил
 йи^Нхьойо сукІо,
 гьул̄азу гьинил а^Нкьло-лъай
 михьойо сукІона!
- 14 А^Нкьиллѳи йи^Нхь̄олѳи кІетІо гей
 йа^Нцойо окколас аь^Нга михьовагъа,
 йа^Нцова меседлигъа кІетІо гей
 гьольльоъкъ̄я йи^Нхьоцас жона.
- 15 Жавгьар-якъутлигъана* багъаяб
 гей гьули,
 дул йакІил йаццас къацІцІо жо
 гьольльол данде йо^Нкьойхъаъас.
- 16 Гьольльола кІетІакъала каъ гей
 оьмролаш йихалолѳи,
 о^Нкъакъала каъ гей бечелѳина
 къадро-къиматна.

* 3:15 *Жавгьар-якъут* — бабал̄а къиматабла къалова.

- 17 ЙакІил раьгъат бахъчас кІетІа гъинода
гей гьолълъос,
къацІола гьолло гъинодана
рекъеллила гъид бейажеш.
- 18 А^Нкълолакья муьхо-маьхецалал
оьмролаш хоххо гей гьоло,
гьолълъол миxъа тил тухъиллана
талигъабла гей.
- 19 А^Нкъиллъилакъя БетІергъали вагъалІо
ракълил бигъа гулло,
а^Нкълолакья гъасна йилІакъолло.
- 20 Гьолцола лъайликъя
мицакъа э^Нхейа йе^Нйагъийо,
гъаса-мусаъкъя мицакъа водо гуйиллийо.
- 21 Йе дие оьжо, къона жо гъаьгъа аь^Нйдаш
йольолакья ми —
а^Нкълолакья о^Нкъо-тохъийолъина
кІетІо-цаццо батІа йовал
йикъейолъина:
- 22 вагъли йахъца
дибола оьмролал чІаголъи,
гьулазу билъаль йе^Нхелчас кІетІо тетена.
- 23 Гьолълъогъа муьгъатта ми гьо^Нсна
гъичІечІе э^Нкъеш дибола гъидлакья,
хаьбана хаьлІе муьхъаьаш дибо.

- 24 УтІал а^Нко э^Нкъельна ми гъицІаѣас,
утІна йо^Нкъойо малІона кІетІо ѡахъца.
- 25 ЙаКІкъа гаѣчІел мокъова
балагълихъана гъицІа̄къа,
мунагъла тели гаѣгъийа̄къа йо^Нкъоцала
къарилъгилахъана гъицІа̄къа.
- 26 БетІергъан Аллагъ ахъца дул михъа̄
тигъа тухълал йо^Нсоцой,
дибо хаѣба къорлиѣ михъанна мейаѣас
Гъолцо.
- 27 Дъухъа ѡогъна ѡахъцас кІетІослъина,
вере, рес гаѣчча сукІол
ѡойчІе ѡечаннейа̄къа.
- 28 Гъицала мадугъаллил ѡатІийо жо
дъухъа зогъда,
гъолцохъа ниса̄къа ми же ата̄ олъолІо,
бета гогълІо, хиса нилІаллІо нисона.
- 29 Дъѣ божилъги гаѣгъийа мадугъаллил
кешлъилал и^Нгъолдāкъа.
- 30 Дул кешлъи ѡойэшла сукІогъой аѣдада
даѣѣба бова̄къа.
- 31 Зулмо-сукІол ѡахъийакъа
ми ѡакІо ѡагъолла̄къа,
гъолцола гъинодāѣас гъо^Нсна къодос
гъино гъакІа̄къа.
- 32 Мекълъги-тІекълъги ѡогъцас сукІо
БетІергъаллил атаѣас,

- валийа Гьолцо гьиндой гьицадаб̄ак̄Іца.
33 Кешл̄гьи йогьцала сук̄Іола бил̄Іок̄ья
Бет̄Іерг̄ьаллис наьбана мокьос,
муьмилл̄ала бил̄Іо-а^Нхак̄ья Гьолцо
баркат мокьолца.
34 КІет̄Іосинаблик̄ья лъо^Нвабацала
аьдамл̄ак̄ья Гьули лъо^Нвас,
мут̄Іиь бах̄ий̄ак̄ья Гьули рази ах̄ьца.
35 А^Нк̄ьилл̄ал ирслиь
к̄ьадро-к̄ьимат мих̄ьос,
аьбдалл̄ал инжитл̄гьи-г̄ьаьк̄ьирл̄гьи
телильца.

4 к̄ьаьм

Абос насиг̄ьатла

- 1 Абола мал̄гилах̄ья энекзи б̄ах̄ь, оьжда,
ахо энекзи б̄ах̄ь,
мизолзу а^Нк̄ьло мок̄ьальг̄ья.
2 КІет̄І̄а а^Нк̄ьлова до мизол нийацца.
Дие амрона миже шоьл̄ак̄ья.
3 До зук̄ьойо диела абос ит̄Іино оьжо,
диела ийос гьо^Нс гаьг̄ьийо
ат̄Іийо к̄ьована.
4 Або дил а^Нк̄ьло нил̄Іна,
гьолцо д̄их̄ья нис̄аг̄ьийо:
Дие йаьжбо йак̄Іиь йе^Нйаг̄ья;

- диела амролакѡа уѡ^Нхо-аѡ^Нхеда,
 чѡаго гѡихлъас ми.
- 5 А^Нкъиллъи тѡалаб ѡова,
 а^Нкъло-насиѡат тѡалаб бова.
 Диела сикѡаѡкъѡа гуваѡгийѡа ѡаѡѡбо
 шоваѡлъѡкъѡа,
 до малъзи ѡѡва жойлакѡас
 тарзи ахѡѡкъѡа.
- 6 А^Нкъиллъи тѡутѡна ѡечаннейѡкъѡа,
 гѡольлъѡ ми цѡуми ѡс;
 дул гѡули ѡатѡ, гѡольлъѡ ми цѡуми ѡс.
- 7 А^Нкъиллъилас авал ѡахѡца
 а^Нкъло бокѡоллолъи,
 дибо бечелъина ѡи^Нсона, ми
 а^Нкъло-насиѡат боха.
- 8 А^Нкъиллъилас ми гѡуѡрмат бова,
 гѡольлъѡ мина къоддѡкъѡца;
 ми гѡольлъѡол а^Нлъѡ ѡѡца, гѡольлъѡ
 дибо къадро-къимат къоддѡкъѡца.
- 9 Дибола къаѡмкъѡа къодо кѡетѡ
 матѡаѡи^Нцо гулъца гѡольлъѡ,
 къухъѡѡ тажна* ницца дул.
- 10 ѡе диѡ ѡѡѡо, дѡхѡа энекъзи ахѡ ми,

* 4:9 *Таж* – парчаѡълис ханлъѡилас къаѡкъѡало (корона).

- дие йаъжбо аь^Ндалаъ йе^Нйагъа —
 гьольльохъа дибо оьмро бихалольца.
- 11 До дул йегалца а^Нкъиллъилас гьино,
 йа^НкъойцЮйо шагъейалаъкъā
 йежеш до ми.
- 12 Э^Нкъешлаъ, хаъба багъал загъмат
 бахъаъас дул,
 чІанагъона Э^Нкъешлаъна хаъба
 къē мехаъас.
- 13 Малъ-хъайлāхъа энекзи ахъ, гьоллōл
 йакІиъ цІуми йовагъа —
 вагъли дибо чІаголъи гей.
- 14 Лъаъкъейā аьдамлāла гьидна
 ми хаъба гухълāкъа,
 чикейā сукЮобāла гьидкъалакъāна
 Э^Нкъе-говāкъа.
- 15 Вагъли гьино атā йоха,
 гьольльокъа къодолакъāна Э^Нкъāкъа,
 гьули гаъльгъа йечаннегъна,
 шеблаъкъā Э^Нкъе.
- 16 Кешлъи йоваъда
 гьоллос гъаьйда йи^Нйабацаъас,
 гьо^Нсдана сукЮо къаьм лІийодā эклаъда,
 гьоллос малЮо йо^Нкъаъас!
- 17 Кешлъи йōс гьолло
 баъба муъхъчалаъцой,
 Зулму бōс гьолло гьино хулЮослаъцой!

- 18 Муъмилл̄ас г̄ино йе^Нлъейо йахьца
 бихьола канлъилалъ,
 хискьалакь̄а л̄Обакьал гьули
 йил̄а бабалольца.
- 19 Лъаькьей̄а аьдамл̄аш г̄ино гьаьъ
 хаьл̄ейо кол̄л̄ю йахьца,
 н̄а хаьба гьидеш мехецасна
 бикьаьас гьоллол.
- 20 Йе дие оьжо,
 дие йаьжбо аь^Ндалаь йе^Нйагьа,
 диела каламлихьана энекзи ахь.
- 21 Ми гьаьгьа аь^Нй̄даш
 гьолл̄ол йоваьл̄акьа,
 йак̄ила о^Нкьаь ц̄л̄уми йовагьа.
- 22 Вагьалл̄ол йаьжбо гьидел йи^Нйахьов̄ал
 ч̄агол̄ъи йи^Нхьос,
 гьоллола магьол дарулъилаьна й̄ахьца.
- 23 Дибола хазиналгьана ахо ц̄л̄уми йова
 дибо йак̄ло,
 гьулиькь̄айаь гувагьца
 ч̄агол̄ъилас л̄ь̄бо.
- 24 Сик̄лас гьилла-макро дудойс
 цацак̄изи йова,
 мицас мекьл̄ъи-т̄екьл̄ъина
 дудойс ат̄ак̄ла.
- 25 Дибо гьаьйда йа^Нкьойц̄ло гувабац̄ала,

дибо говацІѠлгына йа^НкъойцІѠ
аь^Нйда̄ говацІѠлгы йахъала.

- 26 ДибѠла гыд а^НкъойцІѠ э^Нкъеда,
бадло къацІцІѠла гынода̄къана
гычІейолгы гъа̄а дул.
- 27 Йа кІетІакъалаьда̄, йа о^Нкъакъалаьда̄
кІаьй уь^Нхākъа ми;
дибозу хаьба кешлъиладойс ата̄кІа.

5 къаьм

Хъаьгъбаябли аьдамлидой гыцакākъа

- 1 Йе дие ѠжѠ,
энекзи ахъ диела а^НкълѠлахъа,
до нисѠцала жѠйлас маьънана бѠва.
- 2 ГьѠлълъѠкъа̄ ми бичІи-лъай
гаьгъийѠ ахъас,
дибѠла сикІала каламлиъ
илмо-лъайна бахъас.
- 3 СукІѠла ахъала сикІаькъа̄ нуцо г̄ус, йе^Нлъ
йе^НхеллаьлъийѠ бахъца гьѠлълъѠ
нисѠцас хабарна.
- 4 Амма гьѠлълъѠдда̄ла йахъцас жѠна
хаьчІи-бохлъийѠ никъа̄йѠ йахъца,
балъайлъийѠ тушойѠна йахъца.

- 5 Гьольлььола хаьбалā хеллиъ бейажеш,
журжагълиъ йе^Нйакъецаc йāхъца
гьольлььос хаьбāна.
- 6 Гьинила оьмролала гьинолис пикрона
боваъас гьольлььо,
чИкI-чIекIдийā гьинодāкъа йе^Нкъецаc
гей гьоло гьинилзу йикъечIе.
- 7 Гьа^Нже, дие оьжда, миже дīхъа
энекси бāхъ,
диела сикIаъкъā гувагъийā йаьжбона
атā йовахāкъа.
- 8 Гьольлььо аьдаьмлидойс атāкIа
дибо гьино,
гьольлььола а^Нцлидойна гьицакāкъа,
9 дибо къуват сукIол мекъечIе гьихлъанна,
гургъел гаьччал дибо оьмролаш лIйбо
йе^НйакъечIе гьихбалъанна йадда;
- 10 дибола боцIи-ризкъила
сукIола аьдамлāш о^Нха
йовацIлечIе гьихлъанна,
дул загъматлъи йегана йōйо жо
сукIола билIоъ йе^НкъечIе
гьихлъанна йатIна зогъда.
- 11 Бетана ми угъаллакъа зигардизи ахъца —
къуватна гикъа мокъова,
магъона заип бахъийа мехлаъ.

- 12 Бета ми нисас: «Маль-хъайна а^Нкълона
дил ригъзи бахъийас куц,
кантIизи ахъийолъина диела йаКIи
гъабкъир йогъцас зукъойо куц!
- 13 Дил маль-хъай богъцалāс калам
аб^Ндалаъ мейэш до,
а^Нкъло-насигъат ниццалāхъана
энекси ахъеэш.
- 14 Халкъиладойна жамаъатлидойна
аб^Нйдā
дIкъа букъо балагъ мокъал бахъца».
- 15 Дибола лъикъас гугъцасна,
гъулāзу дибола тагъризлиъис
йо^Нкъоцасна лъи хулā.
- 16 Дибола мокIиъис лъи къатIлāъ
йе^Нкъал нуцIаъас,
майдаллāкъа, э^Нхейа йāхъна,
тор йе^Нкъал нуцIаъас гъули.
- 17 Гъо^Нс ми бетIергъанаб йахъал нуцIос
гъули лъи,
бадлос къацIос йахъал нуцIаъас.
- 18-19 Дибо лъи гуцIова мицал баркат гулала,
анталаъ йо^Нкъова ахъа рази овала.
Дул хирияб билъона гъоло,
гъайбатаб жайранна гъоло!
Гъольлъола берцинлъила нитоназу
йаКIо йоцIлала дибо,

гьольгьола рокьиланна нитоназу мутїиъ
ахъна гьихлъала ми.

²⁰ Ми суд, дие оьжо, сукїола ахъал мутїиъ
ахъал нуцїона,
сукїола ахъал а^Нлъо йоцїал нуцїона.

²¹ Бетїергьаллила гьабїдāдой аь^Нїдā гей
инсаллис оьмро,
инсаллис къацїцїā гьинодана
йийакъеш гьолцол.

²² Лъабкъейо сукїо гьинила чикейа ишлā
къази огъна охца,
гьинила мунагълā гьули
кїиц гунна и^Нцос.

²³ Нисойо йоваъаль гьули угъас,
гьинила аьнтлъила къоссина овас.

6 къаьм

Гьабликатабна къабдарабна сукїо атā оха

¹ Йе дие оьжо, мадугьаллиддāла гьогцо
нилїал нуцїойо оккона ми дўкъа
къодо йохда,
сукїола сукїоддāла къотїи богъна кōна
йилїакъонна йохда,

² дибола сикїаъас гўва йаьжи
ми къорлиъ и^Нхьолца,

ми нилІиѧ ѧаѧжи илІакъонна охца.

- 3 Ми мадугъаллила каѧ кези ахълъо,
 гълълълъо кърлиѧис, сийо ѧогънана
 эццакал аѧмал бова,
 дие оѧжо.

Э^Нкъанна э^Нкъена, инжитаб
 гѧаѧлълъилакѧа гъллцо
 мадугъаллидой аѧ^Нйдѧна эчена,
 гѧардизи ахъ.

- 4 Дудойс малІо ѧоцІа,
 милІал гѧаѧйда ѧи^Нѧацолал ѧе^Нѧагѧѧкѧа.

- 5 Билъохъллихѧас мецакал жайралли
 валатІо богъцалаѧцой,
 мигънѧ ѧовахцала сукІохѧас кѧѧос
 меццакал лІаха-маче мигънали
 бикѧецаалаѧцой,
 мизу хъосар ахълал аѧмал бова.

- 6 ѧа кІаѧаб сукІо, дулзу а^Нкълло мокълал,
 ми гѧу^Нцалдой э^Нкъе, гълло
 муѧхо-маѧхецалахѧана говацІо.

- 7 Гълълълълъос ѧа гѧаѧким гѧаѧа,
 ѧа гълълълълъокѧа къродо голло
 хъаравул гѧаѧа,
 ѧа хан гѧаѧа.

- 8 Амма гълълълълъо азодо гъинил ѧуѧ^Нхълал
 оѧлло жо ѧѧс,

муькъо-бох йокЮлцола замаллиъ
йуь^Нхъал жона йокЮлца.

9 Йа кІаъаб сукЮо, нитокцалди ми уьч̄ахена
эчеш?

Нитод ми милІалъцо лъуьълЮош?

10 Даьгъабб̄ажана уьч̄ахаш,
даьгъабб̄ажана гъаьйда йи^Нйацолас,
к̄одана сидкъа гьо^Нсо гуванна
йобъкъкъаш̄ажана утІна эцас ми.

11 Вагъальлъо мехлаъ къачагъцой йо^Нкъас
дудой мискинлъи,
лъаькъейо сукЮоцой йо^Нкъос
дудой йазихлъина.

12 Мекъабла йаьжл̄аш сикЮона йоцІинна
э^Нкъе-г̄ос гъаьликатабна къаьдарабна
сукЮо.

13 Д̄ухъа о^НтЮоласлаъ,
гьолцо гъаьй йаькъелца,
хаьба къе баькъелца, зокъл̄ад ишара б̄ос.

14 Гьолцола йакІиъ
инжитлъи-къабигълъи гей;
нитоназу кешлъи йовал
и^Нгьолдас гьули,
нитоназу аьдамла даьъба-йаьжл̄аь
м̄еш гьолцо.

- 15 Амма йакІкьа гаьчІел
хел мокъос гьолщокьа,
гелокьасзу угъос гьули —
гьолщол комак михъаьас.
- 16 Гьула БетІергьаллил йатІаьцас илъна жо,
гьулāзу Гьолщол йакІил йатІаьцас
алІнасна жо:
- 17 букъа аьмалликъа говацІōлъи,
гьереси нисоцас миц,
багъана-аьйиб гаьчІел гье^Н
къē мегъцас кōда,
- 18 чикейо къас гаьгъийо йакІо,
кешлъи йовал чІанабагъоцас хаб̄а,
- 19 сидиль гьо^Нсо йе^Нхенна гьереси нисоцас
отІолаги-нуъь,
гьулāзу иснāъ э^Ндо даьъба-йаьже йогъцас
сукІона.
- 20 Йе дие оьжо, абос амро-наSIGъат
цІуми бова,
ийос нисōна йова.
- 21 Вагъли къацІцІо ми нитоназу йакІкьа
йохна йечаннейа,
билъальна йе^Нхенна йечаннейа.
- 22 Ми нāди э^Нкъедана, гьольлъо гьино
йегалца дул,

утІал э^Нкъейаъна гьольльо ми цІуми ъс,
 милІальсо лъуьълІона муьгъаттāна гьоло
 д̄угъой бикълаше-хьогъна
 бахъца.

- 23 Вагъло амрона – лампа гей,
 насигъатна – нур гей,
 а^Нкъло-малъила кантІизи ъйолъина –
 чІаголъилас гъино гей.
- 24 Чикейа йо^НтІолацала аьдамликъасна,
 сукІола миц бихха ахъхъакъасна
 цІуми ъс ми гьолло.
- 25 Гьольльола берцинлъилад йакІо йагъал
 йе^Нйлакъа ми,
 гьольльо гъаьй йаькъенналІона
 гьольльогъой муьгъалІна э^Нкъākъа.
- 26 КІаьйлІочала ийоддāла аьдамли ми
 баьба-хокІалиьис маьгърум ъс,
 сукІола ахъхъалІо нисода, дул хирияб
 дибо ъмро бугъолца!
- 27 ЦІо милъинаъ гулда,
 мухун йекІечІе гъихлъосди?
- 28 Гъадрилакъа къодолакъā э^Нкъе-гѳвас
 хаьбā йе^НйакІечІе гъихбалъосди?
- 29 СукІола ахъхъадой гъицакийона,
 гьольльол кѳ йе^Нхелло сукІона
 тамбигълиьис тиса уь^Нхаьаш.

- 30 Нукона гьихлъоваъ гьинис о^Нх
 йоцІаллъид жо йу^Нцодана,
 гигьлагина вагьл̄а нукучІ оваъас.
- 31 Амма гигьликъа и^Нхъона муьгъатт̄а,
 алІовахна йуь^Нкъонна йоцІал
 нуцІос гьолцо,
 билІоъ гаьгьийо-гаьччона
 нилІал нуцІос.
- 32 СукІола ахъхъагъой кІаьйлІоцас сукІо –
 а^Нкьло гаьччо сукІо гей.
 Гьолцо гьинис обьро бугьолца.
- 33 Аькъенна икьейолъина, рогъо-ницна
 насибаб гей гьолцол.
 Гьаькъьирлъина нитоназу къодос
 йе^Нкъаъас гьолцокъас.
- 34 ГьоглІола бетІергьаллис шаклъина
 чикейа симас боцІийо бахъца,
 къисас бокчицала водий гьолцол
 гургьел-рагъмона боваъас.
- 35 Ласо тели окко-месед нилІдана,
 гьолцо гьули йохаъас,
 лади тели сайгъатла ми й̄аькъодана,
 д̄укъа гьули гургьизи ахъаъас.

7 къаьм

- 1 Йе дие оьжо, дие йаьжбо
 аь^Ндалаъ йе^Нйагъа,

- гьулазу дие амро-насихъатна ми дибола
йакИиъ йоваха.
- ² Дие амро-насихъат цІуми богьда,
ми чІаго гьихлъос.
До малъзи йѳйо жона гьаъъаш наънищой
цІуми йова.
- ³ Дибола зокъл̄аль йе^Нйахела гьоллѳл,
йакИила лІиб̄акъа чакна
йечабаннейа гьоллѳл.
- ⁴ А^Нкъллгылахаъа ми ниса, ми дие иси
гейлЮ нисона,
а^Нкъллолахъа ниса
дие хирияблЮ нисона.
- ⁵ А^Нкъллгыла цІуми ѳс ми сукЮола
ахъакъасна,
гьольлъола бихха мицакъасна.

*А^Нкълло-лъай гавччо ѳлохъанна
кІавйлЮчаш ийодд̄ас аьдамна*

- ⁶ Гьа^Нкълкъас до жугьуъкъ̄а
говацЮос зукьойо.
До жугьуъла килл̄аъкъ̄а
гиса говацЮойо.
- ⁷ Дил эг̄айо аьнтабла ѳлохъалл̄аъ э^Ндо
гьо^Нс а^Нкълло гавччо ѳлохъан.
- ⁸ Гьо^Нс сукЮола ахъала
билЮгъа аь^Нйд̄акъ̄а

къатІ багъона э^Нкъецаз зукъойо гъули.

9 Бохъ тІкейе, марчІокІолъийо,
нишекийо.

10 Гъула гъолцол данде гисакна
гигъцаз гей
кІаьйлІочалāш лъицІо лъичІейо,
сагъирлъи йакІиъ гаьгъийо аьдам.

11 Хъуй-гъай тели богъцаз,
гъула̄зу жу йохал йогъо гаьччо
аьдам гей гъоло.

БилІогъа гъоло
нигъади-судийāъ йахъаьаз.

12 Гъа^Нкъкъа гисакна,
будакІаллиъ йе^Нкъена,
шибаб букъакъа гъино йохна йечена
йахъца гъоло.

13 Гъула къази огъна охийо гъольлъо
гъули оьлохъан,
гъолцол баьдāl йуь^Нхолъийо,
матІаь ниц гаьчІел нисойо гъольлъо:

14 «До жейса къурбан мухоллийо,
гъольлъоc хона гей билІогъа.
Вагълā дие назру тІубази бōйо до жейса.

15 Вагъальлъобза до дḡгъой муьгъалІ гййо,
ми и^Нзал гисакийо.

Гъула и^Нхъойо ми дил.

- 16 БекIейа говатона,
 Мисрийаллиъис* йакъойо кьухъийо
 гъечIе тор йе^Нгъна,
 къачIази богъна гей до дие мукIол.
- 17 Мирраялис, алойлис, гьул̄азу
 дарчинлис** маъгъла
 йовагъийо до мукIолаъ.
- 18 Э^Ндок, хискъакцал иле рокъилас
 кеп йокчал,
 рокъилала э^Нхеъ лъийабацIал.
- 19 Дие бетIергъан билIогъа гаъба.
 ЦIиход̄а сапарлиъ э^Нкъена гьули.
- 20 Окколас боцIийо кисана
 къацIо бежена,
 боцо балIо биццал
 къаъ о^Нкъаъас гьули».
- 21 ГьоглIола сикIаъкъ̄а гувагъцала
 вагъаллий̄а ругъунабла йаъжл̄а йакIо
 йагъойо гьолцос,
 бихха мицад к̄оъ окчийо гьольлъо гьули.
- 22 Вагъаллиъисзу гьольлъогъой муьгъалI
 э^Нкъейо гьули оьлохъан.
 Э^Нкъейо, мухал бежеллицас о^Нсцой.

* 7:16 *Мисри* — Египет гьобкоматлихъа бад̄олъо нисоцас ц̄а^Н.

** 7:17 *Мирра, алой, дарчин* — бох̄асна, диъил̄асна ц̄а^Нда.

- Э^Нкьейо, жу бохал гулла кърлил данде
бильо мекьейаъцой.
- 23 Йикьейа цІулали пийтІи аь^НгькІис
гьольльо бильолис.
Хеллис кър гаьгьийолъи йикьечІе,
гьинил кь̄й гулла мицаь эдеъзи бахьийо
мигьнацой э^Нкьейо гьули.
- 24 Гьа^Нже, дие обжда, миже д̄хьа
энекси б̄ахь,
диела сикІаькь̄а гувагыцала йаьжл̄ахьа
энекси б̄ахь.
- 25 Мизос йакІода гьольльола
гьид кьисаб̄акьала,
гьольльола гьинолкъалкь̄а
мекье-гувакь̄а миже.
- 26 Лади сукІо угьолло,
гьольльо бийакьей̄ана йилІа тели гей!
- 27 Гьольльола билІоъ гей журжагьлиъ
бейажекас гьино,
гьольльола гьинокъалакь̄а бейажеш
бувагьов̄ас агьло гаьгьийа мицаь.

8 кьаьм

А^Нкьиллъила гьинил рец б̄олъи

- 1 А^Нкьиллъи гаьбади илІелакас,
а^Нкъллола гаьбади аьгьи богьцас?

- 2 Гъинолила гомдийа мицакъана йечена,
гьул̄азу гъинода йийаццала мица̄къана
йечена гей гьули а^Нкъиллъи.
- 3 Шагъарлила кавлидойна йечена,
шибаб билІола маъгъакъана йечена
илІелацас гей гьули:
- 4 «Мизохъ̄аъ, аьдамла до илІелацас гей,
къацІцІо халкъилахъ̄аъ до гьокІ
йагъоцас гей!
- 5 Йе жагъилабла аьдамла, мизол
илмо-лъай бокІола!
Йе аьбдалла, дие а^Нкъло боха!
- 6 Д̄ихъа энекзи б̄ахъ миже,
пайда гаъгъийо жо нисалІона гей
до мизохъа,
битІараб жо нисал дил сикІо йе^Нгъелал
йатІна гей.
- 7 Боважаъцас йаъже гуваъас
диела сикІаъкъ̄а,
гъересина гей диела сикІал сурукъаб жо.
- 8 Диела сикІаъкъ̄а гувагъий̄а йаъжбо
битІарабла й̄ахъца.
Гьиллана, мекълъи-тІекълъина йахъаъас
гьолло йаъжл̄аъ.
- 9 Биджи йахъцала сукІол битІарабла
йаъжбо гей вагъалл̄ол,

лъай гагъгий̄ал ритІухъаблана гей.

- ¹⁰ Окко-меседлила мицаъ дие
 а^Нкьло-малъи миза,
 цІудда меседлила мицаъ дие илмо-лъай
 тІалаб бова.
- ¹¹ Жавгъар-якьутлигъана кІетІо гей до,
 гьулāзу дул йатІийосинаб жона дил
 данде йо^Нкьойхъаъас.
- ¹² До гей а^Нкьиллъи. Дїъ гей цІодорлъина,
 гьулāзу дие илмо-лъайна
 гикъа мокъойо гей.
- ¹³ БетІергъан Аллагълихъа гъичІейолъи —
 вагъли йахъца кешлъи йатІеэшлъи.

Дил — а^Нкьиллъилал — йатІаъцас жо гей
 букъо аъмал бōйолъи,
 гьулāзу кешлъиладойс гъинона,
 йо^НтІолацас сикІона.

- ¹⁴ А^Нкьло нилІнана бахъца дїхъа,
 комак богънана бахъца дїхъа.
 Дїъ а^Нкьло-насигъатна гей,
 дїъ къуват-гучна гей.
- ¹⁵ Дїъкьāъйāъ пачā гъидес ханлъи йōс,
 гъаькимлā битІараб гъоькмо бōс.
- ¹⁶ Дїъкьāъйāъ халлā ханлъи йōс,
 къацІцІола наиблā
 ритІухъаб гъоькмона бōс.

- 17 До йащал̄ал динна б̄ацца,
до йи^Нзал муьхобалгий̄ал йи^Нхьос до!
- 18 Д̄ик̄я̄ йи^Нхьос бечелъина
к̄ядро-к̄ыматна,
гьо^Нсна болъаъцас боц̄и-ризк̄ина,
к̄ет̄о бет̄ербах̄ина.
- 19 Д̄ик̄я̄ йи^Нхьоцас жо ц̄удда
меседлиг̄ана к̄ет̄о гей,
д̄ик̄я̄ йах̄ъцас жо окко-меседлиг̄а
к̄ет̄о гей.
- 20 До йе^Нкьеш рит̄ухъльгилала гьидк̄я̄,
рит̄ухъабли гьоькмодала гьидк̄я̄.
- 21 До йат̄ий̄ал нил̄ал бечелъина гей дие,
гьоллос гьамасбана
до хазиналис йовац̄илца.
- 22 Бишун аь^Нйд̄а до й̄ойо Бет̄ерг̄алли,
йил̄а аь^Нйд̄ала замалл̄аъзу зук̄ьойо до.
- 23 Л̄ьинг̄ана аь^Нйд̄а — гьинила замаллиъ
йах̄ьийо до,
дуний̄ал бах̄ьал аь^Нйд̄ажу бижжи йах̄ьна.
- 24 До йах̄ьийа мехлаъ, ралъадба зувак̄ьеэш,
лъи тели гаьг̄ий̄а э^Нхейа зувак̄ьеэш.
- 25 Маъда-бизода йах̄ьал аь^Нйд̄а до йах̄ьна.
- 26 Рак̄ьна, гьулиъ муьк̄ьо-бохна,
мицас аь^Нйд̄аш к̄як̄я̄на Бет̄ерг̄алли
йах̄ьал аь^Нйд̄а зук̄ьойо до.

- 27 Гьолцо гьаса гувалцалаъ,
до гьулиъ зукьойо.
А^Нйдд̄а ралъадбакъа вагьдо дунийал
бахълал маче мизцалаъ,
Гьолцо гор богьна гьуч багьослаъзу,
до зукьойо.
- 28 Гьолцо гьасаъ гьаса-муса йовагьцалаъ,
а^Нйдл̄ала ралъадбаъас э^Нхейа-кІа̄бда
йе^Нйагьцалаъзу,
до зукьойо.
- 29 Гьинис амро бугьонна, ралъад гиса
богицІечІе бецалъгъа,
Гьолцо оърхьи гулло, гьул̄аъзу мицал
бигъа гулцалаъзу,
до зукьойо.
- 30 Вагьальгьо мехлаъ до зукьойо Гьолцол
йогьдацас устарлъилаъна, шибаб
водиъ Гьолцол рохеллъилаъна
зукьойо.
Нитоназу Гьолцоъкъа̄ рази йахъна
йахъа̄гьийо дона.
- 31 ВагьалЮ дунийаликъа йакЮ цІилЮна
йахъа̄гьийо до,
Гьолцо бахьилла дунийаллила
аьламатликъа рази йахъна
йахъа̄гьийо до.

- 32 Верейа, аьдаьмла,
 гъа^Нже д̄х̄х̄а энекзи б̄ах̄х̄:
 гъардарабла гаьъад дие гъинода ц̄Іуми
 йоваг̄ий̄а аьдамла.
- 33 Энекзи б̄ах̄х̄ диела малъ-х̄хайл̄ах̄х̄а,
 гьолл̄ол̄ йечабанней̄ак̄х̄а,
 а^Нкъилабла б̄ах̄х̄.
- 34 Гъардараб гаьъад воддиъ диела кавлидой
 аьг̄ий̄на эчена,
 гьул̄азу диела маьг̄ак̄х̄а
 къаравулл̄ылаъ эчена,
 д̄х̄х̄а энекзи ах̄цас сук̄Іо.
- 35 До гьидел йи^Нх̄ов̄а сук̄Іол
 ч̄агол̄гыи йи^Нх̄ьос,
 БетІерг̄анна рази ах̄ца гьолцок̄х̄а.
- 36 Дидой шеблакъ̄к̄а э^Нкъейа
 гьинилзу зарал б̄ос;
 до йатІеэшшинабл̄ал хел бацца».

9 къаьм

А^Нкъилл̄гына аьнтл̄гына

- 1 А^Нкъилл̄гыла гьинил билІо й̄ойо,
 гьольльо билІол алІна гьем къаьлІл̄Іойо.
- 2 Гьулиъ гъаьман мухойо,
 гьино гитІийо,
 истІоллийак̄х̄а къодо кен гулло.
- 3 Гьольльо гъаьрабашла м̄ейо,

шагъарлила бишун гъѡѡва мицакъана
мекъена:

- 4 «Къолл̄а сукІѡба, кІаѡйна муѡхона,
гугъу гъотт̄а», – лѡ нисона илІал.
А^Нкълѡ гаѡчч̄ахъа а^Нкълл̄ѡила нисѡйо:
- 5 «ГъолІѡѡ гугъна, диела истІѡлийакъас
баѡбана муѡхъа,
до гитІийѡ гъинона хулІа.
- 6 Аѡнтл̄ѡина йечаннегъна,
бова миже ѡѡмро,
а^Нкълѡ-насигъатлила гъидлакъ̄а
мекъе-гугъ миже!»
- 7 Йаѡгъ-ламус гаѡччо сукІѡ
кантІизи овал уѡ^Нхольда,
гъолцѡѡкъ̄а йаѡже йи^Нхъѡс,
лъаѡкъейѡ сукІѡ кІетІа
гъид о^Нкълѡлал уѡ^Нхольда,
гъолцѡѡкъ̄а чикейѡ йаѡже йи^Нхъѡс.
- 8 Йаѡгъ-ламус гаѡччо
сукІѡ кантІизи ѡѡа̄къа –
гъолцѡл ми цІѡдѡло эгас;
а^Нкълѡлаб сукІѡ кантІизи ѡѡа –
дибо къимат б̄ѡс.
- 9 А^Нкълѡлаблил а^Нкълѡ нилІа –
гъули йилІазу а^Нкълѡлаб ахъас,
муѡмин-сукІѡ цІѡдор ѡѡа –
гъолцѡс лъай телилъас.

- 10 БетІергъан Аллагълихъа гъичІейолъи –
 а^Нкъиллъилас бигъа гей,
 Къоддāl йакІо нилІийолъи – цІодорлъи гей.
- 11 Дїддāла – а^Нкъиллъиладдāла дибо
 оъмролаш водбо телибалъца,
 дибо оъмро бихалолъца.
- 12 Ми а^Нкъилаб зогъда, гъули а^Нкъиллъина
 дулзу пайдалил гей,
 йагъ-ламус гагъчо сукІо ми зогъда
 гъольлъос акъуба-къарилъина
 дулзу гей.
- 13 Аьнтлъи гей а^Нкъло гагъчо ийоддāс
 аьдамлъийо жо,
 йилІа хъуй-гъайлиъ йахъцас, жу йохал
 йогъо гагъчо гъулāзу а^Нкъло-лъай
 гагъчо аьдам.
- 14 Аьнтлъи гъинила кавлила маьгъакъа
 гисдā къēна йечена,
 шагъарлила бишун гъоьова мицакъана
 йе^Нкъена:
- 15-16 «Къоллā сукІоба, кІаьйна муьхона,
 гугъу гъоттā», – лІо нисона илІеш
 гъольлъо гъинила гъид
 мекъецала аьдамлāхъана,
 гъулāзу йа^НкъойцІова гъидлакъā
 мекъецала сукІобāхъана.

А^Нкъло гаьчч̄ах̄а гьольльо нисос:

- 17 «Йу^Нцойо кен ний̄а йах̄ца,
бегалечIе муьх̄ийо баьбана
гемояб бах̄ца», – лIо.
- 18 Кьолл̄а аьдамл̄ал йикъаьас
аьнтл̄ыла билIоь э^Ндобакда
бувагьоцасл̄ы,
гьулиь э^Ндобакий̄ана журжагьлила
о^Нкъаь гей.

10 къаьм

Сулайбан авараглиц кицийа

- 1 Сулайбанис кицийа:

ЦIодорабли оьжди або рази о̄с,
аьнтабли оьжди ийос йакIо кIокIолца.

- 2 Гьаьрамабли хазинали хайир нилIаьас,
ритIух̄л̄ыла хеллиьис тиса муьвахолча.

- 3 Муьмилла БетIергьалли
нуко-ах̄аб̄ал мейаьас,
лъаькъейа сукIол йатIийо жо
Гьолцо нилIаьас.

- 4 КIаьабла к̄од̄а аьдам мискиндокIца,
йикъе-й̄аькъецала к̄од̄а бечед о̄с.

- 5 Азодо муькъо-бох йокIолцас сукIо
цIодораб оьжо гей,

- муькьо йуьгьчалаь утІна эчейо
 нуькучІ ахьца.
- 6 Муьмин-сукІола кьаьмкьа
 баркат мокъос,
 лъаькьейа сукІола йажл̄аь
 зулмо муцона бахьца.
- 7 Муьмин-сукІо акІкьа о^Нкьолда
 баркат гулца,
 лъаькьейа сукІос ц̄ана йугъос.
- 8 А^Нкьилабли кІетІо амро йакІо
 йо^Нкьонна кьабул б̄ос,
 амма аьнтаб балагълиь кези ахьца.
- 9 ЙакІо йа^Нцона уь^Нхо-аь^Нхейал
 гьицІал жо гаьъа,
 чикейо гьино гьакІийо охна эжеш.
- 10 Цодоло йакІона йохна гьаьй йаькьелло
 сукІо пашманл̄ги йо^Нкьолца,
 йакІиь йуцечІе аьйиб бегалла аьдамла
 рекъеллиь бейажеш
- 11 Муьмилл̄ала сикІаьас маулхІаят* г̄ус,
 лъаькьейа сукІола йаьжл̄аь зулмо
 муцона бахьца
- 12 Тушманл̄гила кьаллиь бейажеш,
 рокьила кьацІцІ̄а мунагьла йу^Нвацос.
- 13 Цодораблила сикІаь а^Нкьилл̄ги йи^Нхьос,

* 10:11 *МаулхІаят* (араб.) – чІаголгылас л̄ги.

- лъай гаьчч̄ал михъ̄а̄ь баькъелал
 ц̄иц̄ю михъос.
- 14 А^Нкьилаблила йак̄и илмо-лъай
 ц̄уми б̄ос,
 аьбдаллила сик̄а пасалъи къодо къисас.
- 15 Бечедаблис боц̄и-ризк̄и —
 вагъли йахъца гьолцос бил̄а хъала,
 амма мискин-сук̄ю
 гъинила язихлъила угьолца.
- 16 Муъмиллила бет̄ербахъила гьолцол
 ч̄аголъи ницца,
 лъаькъейа сук̄юл йи^Нхъова хайирли
 гъули тамбигълиъ эжеш.
- 17 Малъзи й̄ойо аь^Ндалаъ йе^Нгъцас сук̄ю
 ч̄аго гъихлъос,
 кант̄изи о̄йолъи къабул йоваъцала
 сук̄юс гъино къич̄еш.
- 18 Тушманлъи йак̄иъ йу^Нцова сук̄юс
 сик̄аъ от̄юл̄алъи йахъца,
 миц богъна икълашецас сук̄юна
 аьбдал ахъца.
- 19 Йаьже тели нис̄ацо
 мунагъ бахъече гъихлъаъас,
 гъинила сик̄акъа раьгъай гуллона
 ц̄юдораб сук̄ю ахъца.
- 20 Муъмиллис сик̄аъас миц йа^Нцойо
 окко-меседлъийо гей,

- лъакъейа сукІос йако
 кѣмат гаьччо йахъца.
- 21 Муъмиллила сикІа лади сукІо кикзи ъс,
 аьбдалла гьидес а^Нкьло йобкькьа
 бахъийахъа бувагъос.
- 22 БетІергьаллила баркатли бечед бовагъца,
 баркат гаьгъийа сукІол ургъелна
 къарилъина йикъаъас.
- 23 Аьбдал чикейа аьмалликъа цІилІос,
 а^Нкьил цІодорлъилакъа рази ахъца.
- 24 Лъакъейа сукІокъа гьичІеголцас жо
 гьинкъазу къодо йо^Нкъос,
 муъмин-сукІол йатІийосинаб йи^Нхъос.
- 25 Йукъо залІо йикъель, лъакъейо сукІо
 гьольлъо окчина эжеш,
 муъмин-сукІолІо нисода
 илІакъона эчеш.
- 26 Силāl къанцІалъийо, гъаьйдāl хьольийо
 жо гей
 кІаъаб сукІо сийоди жойлагъой
 муьгъалІ ē^Нйолъи.
- 27 БетІергьаллихъа гьичІейас
 оьмро бихалолъца,
 лъакъейа сукІобās оьмро маьшелъца.
- 28 Муъмин-сукІос кул бахъийоназу
 рохел-разилъи йо^Нкъос,
 лъакъейа сукІос кул аьдада бахъца.

- 29 БетІергьаллис гьино — гьули гей йакІо
 йа^Нцова сукІос билІа хьала,
 кешлги йогьцалас гьули чІодан гей.
- 30 Муъмин-сукІо гьа^Нкькьана
 хих тІотІна экаъас,
 лъабкьейо сукІона
 мицакьа кьодо гьихлъаъас.
- 31 Муъмин-сукІола сикІаъас
 а^Нкьиллги г̄с,
 йатІеэш жо нисоцас
 миц буьчІна тІуцца.
- 32 Муъмиллила сикІал йикъеш йакІил
 йаццас йаъже нисал,
 лъабкьейа сукІола сикІа кьацІцІо
 кьабмлІийодā гулца.

11 кьаьм

- 1 Гьилла-макролас сайцІорийа
 БетІергьаллил рихарабла гей,
 ахо йа^Нсалабацас гирийа
 Гьолцол йацца.
- 2 Букьа абмаллил
 инжитлги-гьабкьирлги йи^Нхьос,
 гьеренлги-гьаблимлгилал
 а^Нкьиллги йо^Нкьос.
- 3 Гьидела йакІо йа^Нцōлгыла ритІухьабла
 сукІоба кІетІа гьид бейажеш,

- боважал б̄ахъа̄цал̄ала хийанатл̄гила
 жув̄олзу г̄ялаг боваг̄ца.
- 4 Бет̄ерг̄аллис симо б̄й̄а водӣъ,
 бечел̄гила комак бова̄ас,
 рит̄ух̄л̄гила хеллӣъис тиса уь^Нхолча.
- 5 Йак̄ю йа^Нцова сук̄юс рит̄ух̄л̄гила
 г̄ино биджи й̄ос,
 л̄ъак̄ъей̄а аьдамлана
 г̄идела кешл̄гила буваг̄олца.
- 6 Мӯмин-сук̄юла рит̄ух̄л̄гила
 г̄ули х̄осар̄ ос,
 хиянатабла аьдамла йак̄ӣъ гаг̄гий̄а
 г̄авали г̄ялаг боваг̄ца.
- 7 Л̄ъак̄ъей̄о сук̄ю уг̄оль,
 г̄олцос зук̄ьой̄о кул-к̄ъас
 аьдада бах̄ъца,
 г̄инила к̄ъуват-жанлӣкъ̄а̄ йи^Нх̄ъал
 йак̄къ̄а гаг̄гий̄о жо йольона йе^Нкъеш.
- 8 Мӯмин-сук̄ю балаг̄лӣъис
 тиса уь^Нхош,
 л̄ъак̄ъей̄о сук̄ю г̄олцола мица̄ъ
 балаг̄лӣъ кези ах̄ъца.
- 9 Капураблила сик̄ла мадуг̄ал уг̄олца,
 Аллаг̄ ик̄ъелцала илмола
 мӯмин-сук̄ю х̄осар̄ ос.
- 10 Мӯмин-сук̄юкъа г̄ярзал̄ги-баркат
 къодо йо^Нкъоль,

- шагъарзу рази бахъца, лъаькъейо сукЮо
 угъоль, рохел бахъна, илЕлабас.
- 11 Муъмиллāла баркатликъалакъā
 шагъар машгъур бахъца,
 лъаькъейа сукЮобāла сикЮā гъоло бугъолца.
- 12 А^Нкьло гаьччо сукЮо
 мадугъалликъа лъо^Нвас,
 а^Нкьил сикЮо йи^Нцонна эчеш.
- 13 Мицахъалли сукЮола аьдамлāш
 божилъи йугъолца,
 божилъи гагъийа сукЮо балъголъи
 гъиниъ йохца.
- 14 Насигъатла зовагъаьда халкъ пасад бахъца,
 а^Нкьилла дй̄сбалъийодола
 тушмаллāкъас мокъоцас гъинкъи
 даьгъаб гей.
- 15 СукЮоллабза гъинкъа къодо сукЮос жо
 йохда гъолцо гъинилзу кешлъи йōс,
 кō йохна йаьже нилЙийолъи
 йатЕэшлал гъинкъи гаьъа.
- 16 ЙакЮо кЕтЕа ийоддāла аьдамлил
 кЕтЮо цā^Н-рец йи^Нхъос,
 йакЮо чикейа бикинчийал
 гъо^Нс бечелъи йи^Нхъос.
- 17 ЙакЮо кЕтЕа сукЮо
 гъинил пайда-хайир насиб бōс,

- йакЮ чикейа сукЮ гьинкья кьодо
 балагь кьисас.
- 18 Кешлгылаькь̄ михьойо гьаьрамаб хайир
 божи гьаччо бахьца,
 ритГухълъи йи^Нжецал̄с муькьо тели
 йахьцалакья божал ахьца.
- 19 ЙакЮ йо^Нкьойо ритГухьяб сукЮ
 чҀаго гьихлъос,
 кешлгылагьой муьгьалІ э^Нкьейал
 хел кьодо мокьос.
- 20 ЙакІиь гьилла-макро гьаьгьийо
 сукЮ БетІергьаллил цЮодоло эгас,
 йакЮ йа^Нцона уь^Нхо-аь^Нхейакья
 Гьули рази ахьца.
- 21 ЙакЮ йо^Нкьонна нисона йахьца чикейо
 сукЮ тамбигьлиьис э^НццакаьаслЮ
нисона,
 амма муьмин-сукЮ хьосар ахьца.
- 22 Кьухьийо, амма а^Нкьло-пикро гьаччо
 ийодд̄ас аьдам, йе^Нлъейо йахьца
 булҀила ма^Нлъ мехелла
 меседлила кЮбьйаль.
- 23 Муьмилл̄а гьаьракат багьос гьо^Нс
 кІетЮосльи йовал,
 льякьейа сукЮб̄ала
 бикье-баькьейолъила
 БетІергьаллис симо бийиллис.

- 24 Сид сукЮо кō йе^НцакІна нилІца
садакъалил ниццас жо,
гьулāзу гьолцос бечелъи жена телилъца,
бацосола кō йилІакъонна йохца —
гьинил мискинлъилал.
- 25 Сахаватаб сукЮос кІетЮо оьмро бахъца,
бадлос о^Нх йоцІилла сукЮосна о^Нх йоцца.
- 26 Букъо багъа бахъаллъид баъба муьгъаттā
цІуми бōва сукЮол халкъила
наъбана ницца,
амма гьоло мисоцала сукЮола матІакъа
баркатлис мугьро бахъца.
- 27 КІетЮослъи йовал икье-аькъеца сукЮо
ахъца Аллагълиъкъā баркат
мизцас сукЮо,
амма кешлъи йи^Нзцала сукЮокъа
къодо кешлъи йо^Нкъос.
- 28 Бечелъилал михъā тил тухъилло сукЮо
лІийодā экца,
муьмин-сукЮола мицалъ
боцІийо къо^Нва бахъца.
- 29 Гьинис хъизан бугьоллал
залЮо насиб йахъца,
аьбдаллилЮо нисода а^Нкъиллил
лагълъи йовас.
- 30 Муьмин-сукЮос аьмал
оьмролаш хоххо гей,

а^Нкъилабли сукЮ аьдамлāш йакЮода
гьиндойдā кьисабас.

- 31 Муъмин-сукЮол дунналликъа
шапакъат михъос,
лъакъейа сукЮобāнна мунагъла
йовагъцалāнна гьидел мехейо
азаб-акъуба михъос.

12 къаьм

- 1 Насигъат баццалал
илмо-лъайна бацца,
кантЮизи о̄йолъи йатЮеэшна абдал гей.
- 2 КЮетЮа сукЮокъа БетЮергъан рази ахъца,
симо-шайтЮан гагъгийал Гьолцо
тамбигъ б̄ос.
- 3 Лъакъейа сукЮола хобхи
хемуха йе^Нйагъаьас,
муъмиллāла хобхиш хемуха
йилā йāхъца.
- 4 Аьмал кЮетЮо гагъгийо ахъо гьинила
бетЮергъаллила къаьмкъа гулцас
таж йахъца,
йагъ-ламус гагъччо ахъо гьолцос лЮо^Нвā
кЮовакЮолцас унти бахъца.
- 5 Муъмин-сукЮос къас-ният
ритЮухълъилаъ муъхойо бахъца,

- лъаькъейā ишлāъ гьилла-макро бахъца.
- 6 Лъаькъейа сукЮла сикІас калам
 аьдамлāш гье^Н къē мегъцас жо гей,
 муьмиллāла сикІа аьдамла хъосар б̄ос.
- 7 Лъаькъейо сукЮо къаьм лІийодā экца,
 гьолцос иш больос, муьмин-сукЮола
 билОс бигъа билІā бахъца.
- 8 Инсан кІетЮо гейлЮо нисос гьолцос
 цЮодорлъи йегана,
 йакІиъ гьилла-макрона, хиянатлъина
 гаьгъийо халкъилаъ нуькучІ ахъца.
- 9 Гьинилзу жу лІийодāна эгана,
 гьинизу жу лагълъилаъ икъеллолъи
 ахо гей,
 баьбалаш лукІмана гаьчІел
 букъо аьмал б̄овагъалгъа.
- 10 Муьмин-сукЮол йикъеш гьинила
 саконелийал йаццас жо,
 лъаькъейа сукЮос йакЮо цЮоцЮойо йахъца.
- 11 Гьинис маьче богъдагулцалал о^Нх
 йоцІлал оьлло баьба михъос,
 йочІчІā хияллāкъа оьмро богъцас сукЮо
 а^Нкьло гаьччо сукЮо гей.
- 12 Лъаькъейа сукЮоб̄ас хъала мосона
 гугъцас мисо гей,
 муьмиллāла хобхис хемух
 билІā мизаъ бахъца.

- 13 Лъаькъейа сукЮл гьинила мунагъла
гаьгыйа сикІа кьор гулца,
муьмин-сукЮо балагълис тиса уь^Нхош.
- 14 Кōда йикъе-йаькъе гуванна
михьоваьцой,
сикІала каламлиькъ̄а михьос
инсаллил боцІи-ризкъи.
- 15 Абдаллил гьинис гьино гицца
йа^НкьойцЮойо гейлЮона,
цЮодораб сукЮо бацола а^Нкьололахъа
энекси ахъца.
- 16 Абдалли йаьже нисослаъзу йегалца жу
рази ахъеэшлъи,
а^Нкьилли жу нукучІ овал
жавабна нилІаъас.
- 17 РитІухъабли нуьбли битІараб нисос,
о^НтЮолаги нуьь о^НтЮолас.
- 18 Ургъизи ахъечІе нисова йаьжи, балъай
йаькъеллаьцой, лъукъзи о̄с,
а^Нкьилабл̄ала сикІаъас дару г̄ус.
- 19 КІетЮо йаьже нитоназу гьихлъос,
о^НтЮол̄алъи гьо^Нс лагъзатлиъ йикъеш.
- 20 Кешлъилал и^Нгьолдабац̄ала гьиделзу
гьилла-макро б̄ос,
маслаъатлъи йогъцала сукЮоб̄ала йакІиъ
рохел бахъца.

- 21 Муъмин-сукЮкьа балагъ мокъаъас,
лъакъейā сукЮба балагълиъ
багъойбāцІна бāхъца.
- 22 Йо^нтЮлацас сикЮ
БетІергъаллил йатІаъас,
ритІухъабла сукЮбāкьа
Гъули рази ахъца.
- 23 Цодорабли гъинис илмо-лъай муцос,
абдаллила йакІи аьнтлъи
гиса чІалІеш.
- 24 Йикъе-йаькъецас кō ханлъилаъ йахъца,
кІаьлъила лагълъилаъ кези бовагъца.
- 25 Ургъеллихъа аьдамли къаьм йохолца,
кІетІа йаьжи гъули рази о̄с.
- 26 Муъмин-сукЮ мадугъаллил
гъино йегалца,
лъакъейа сукЮбāла аьмал-хасиятли
жувōлзу къосси бовагъца.
- 27 КІаъаб сукЮ
гъинила билъолис хо зизāъас,
кІаьлъи гаьччал боцІи-ризкъи
ками бахъаъас.
- 28 РитІухъълилас гъино
чІаголъилас гъино гей,
чикейа гъиноли хеллиъ бейажеш.

13 къаьм

- ¹ А^Нкьилабли оьжди або нисойо й̄ос,
йаьгь-ламус гаьччо сук^Ю кант^Иизи
огьдана нис̄о йохаьас.
- ² Гьинила к^Ет^Іа каламлиькь̄а инсаллил
к^Ет^Іосльи йи^Нхьос,
хиянат-сук^Юола йак^Іиь кешльи йахьца.
- ³ Сик^Ю ц^Іуми й̄ова руьгна ц^Іуми б̄ос,
ургьизи ахьеч^Ее икьлашейо
пасад ахьца.
- ⁴ К^Іаьаблила йак^Іил тели жо йацца, амма
гьоьшшона йи^Нхьаьас,
к^Іаьльи гаьчча йак^Іил
йат^Іийо жо йи^Нхьос.
- ⁵ Муьмин-сук^Юол о^Нт^Іол̄альи йат^Іаьас,
лъаькьейо сук^Ю инжитлъиладельна
къабигьлъиладельна э^Нкье-г̄ос.
- ⁶ Йак^Ю йа^Нцойо инсан ималли
сапарлиьна ц^Іуми б̄ос,
лъаькьейо сук^Ю мунагьли л^Іийод̄а экилца.
- ⁷ Гьо^Нс сук^Ю
жу бечедаб гейл^Юо нисона эчеш,
гьинис гьоьшшона йахьаьдана,
бадисо
ласо йукьо бечелъи гьинис йахьдана,

- гъоьшшона гаъбалЮ нисона эчеш.
- 8 Инсаллис бечелъи гьолцола
 оьмролахъаш багъоцас магъало гей,
 мискин-сукЮл гьольлъос
 гьинкъи йахъаъас.
- 9 Муъмин-сукЮккъа къодо нур
 йечена йахъца,
 лъаькъейа сукЮс канлъи йедна йольос.
- 10 Букъа аьмаллиддāла
 даъба-йаъже йахъца,
 а^Нкълова йовахийо а^Нкъилаб ахъца.
- 11 Бигъа йи^Нхъойо бечелъи гъех йольос,
 гъаьтеэчена йокЮлло бечелъи —
 телильца.
- 12 Кул бахъийо жо йи^Нхъаъда
 йакЮ кЮкЮс,
 йакЮкъа гаьгъийо жо йи^Нхъойолъи
 оьмролаш мокЮлъилаъ йикъелца.
- 13 Насигъат аь^Ндалаъ мейэшлал
 азаб михъос,
 амрова тЮубази йовагъийал кири чахча.
- 14 А^Нкъилаблис насигъат — маулхЮаятлис
 мокЮ гей,
 хеллила кЮицциъисна гьольлъо
 тиса багъос!
- 15 А^Нкъло камилаб бахъийодола,
 къимат къоддāкца,

- хиянат-сукЮос гьино
 йилIа загъматaб йахъца.
- 16 Цодорaб сукЮо илмо-лъайлигъой
 муьгъалI э^Нкъеш,
 аьбдалли гьинис аьнтлъи гиса йагъос.
- 17 Лъаькъейа чапарли балагълиъ бейажеш,
 божи гаьгъийо вакил унтилал
 даруцой ахъца.
- 18 Насигъатла йовахаьцалaкъа кьодо
 мискинлъина инжитлъина йо^Нкъос,
 нисойо йохна э^Нкъе-гогъцалас
 гьурмат б̄ос.
- 19 Мурадлиъ о^Нкъоль йакЮо рази йахъца,
 аьбдаллā нуькучIаб жолъилаъ йикъелца
 жув̄ол кантIизи бовал муьхобальийолъи.
- 20 А^Нкъиллигъой къацЮо эчейал
 а^Нкъло мокъос,
 аьбдаллигъой ваццалъи й̄овал
 зарал бахъца.
- 21 Мунагъ б̄овал муьгъалI балагъна мокъос,
 муьмин-сукЮол шапакъатлил
 бечелъи йи^Нхъос.
- 22 КIетIа сукЮо кьовала кьовал муьгъаттā
 ирс бечанн̄еш,
 мунагъабли сукЮо боцIи-ризкъи
 муьмиллāл гьихлъал бокЮолца.
- 23 Мискиллис муькъо-бох йоцIийо йахъца,

гвила-макроли мицаль йахъийо
муькъо-бох залИъ йē^Нш.

24 ЦицІакъа йакІо йугъоцас сукІо –
гвинис оъжо атІаъцас сукІо ахъца,
оъжо ащала – гъули цицІолилъ
агъечІе эчаннейаъас.

25 Муъмилла о^Нха йоваццал бейасца,
апаракІл̄ас о^Нх нукона гыхлъос.

14 къаьм

1 А^Нкъилабли ахъа билІо й̄ос,
аьнтабли гъули гвинила кōд̄ад йугъолца.

2 КІетІа гъидкъ̄а э^Нкъецацас сукІо
БетІергъаллихъа гъичІеш,
чІикІ-чІекІдийа гъидкъ̄а э^Нкъецацала
Гъули э^Нлъана оваъас.

3 Аьбдаллила сикІа гвинила михъ̄аь
баькъелал цицІо михъолца,
аькъилаблила сикІа жу цІуми о̄с.

4 О^Нсо гаьчч̄ас гъи^Нсо йоьчІчІо йахъца,
о^Нсо йогъдабагулцал̄ас –
муькъо-бохас йоцІийо йахъца.

5 БитІараб нуьъ о^НтІол̄аъас,
о^НтІолацала нуьъли сидиль гъо^Нсо
йе^Нхенна гьереси нисос.

6 Йаьгъ-ламус гаьчча сукІо а^Нкъилл̄ьи
йи^Нзца, амма йи^Нхъаъас,

- цЮдораблил илмо-лъай бигъазу михъос.
- 7 Аьнтаб сукЮодойс ата̄к,
гьолцола йаьжиъ а^Нкьилтъи
йи^Нхъаьцаслъи йикъе дул.
- 8 Суд а^Нкьилла цЮдорабла гей?
СудлЮо нисода гьоллол гьидеш
гьино йикъеш.
Суд аьбдаллāш а^Нкьло гаъба?
СудлЮо нисода гьолло гьилла-макролас
гьино йи^Нзца.
- 9 Аьбдалла, мунагьлāдойс бовачоцала
аьдамлāкъа лъо^Нвабас,
кЮетІā аьдамлāла билЮокъа баркат гулца.
- 10 ЙакІилзу йикъеш гьиниъ гаьгьийо
пашманлъи-къарилтъи,
йакІиъ гаьгьийа рохеллиъ сукЮос сукЮо
алЮо э^Нкъаъас.
- 11 Лъаькъейа сукЮос билЮо йугъос,
муьмин-сукЮос къай кЮетІлъис.
- 12 Гей гьино инсаллил
йа^НкьойцЮолЮо гиццас,
амма ахирна гьольлъо хеллиъ бейажеш.
- 13 Лъо^Нваслаъна кЮокІал йахъца
аьдамлис йакЮо,
рохелна пашманлъилаъ йуь^Нхал йахъца.

- 14 Капураблāла ишлāl тамбигь
насиб бахъца,
кIетIā сукIобāла ишлāl кири бахъца.
- 15 А^Нкьло-лъай гаьччо сукIо
лъинкъаназу божча,
цIодорабли сукIо шибаб хаьба
масана багъос.
- 16 А^Нкьил, кешлъилахъа гьичIена,
гьольльодойс атā эчеш,
аьбдал сидхъана гьицIаъас,
гьулāзу гьо^Нссидихъана йахъаъас гьолцол
йогъо йе^Нхенна.
- 17 Симахъоцала сукIо аьнтаб жо йōс,
кешлъилал и^Нгьолдацас
халкъилал атIаъас.
- 18 Кьоллā аьдамлāl аьнтлъи насиб йахъца,
цIодораблāl илмо-лъайлис таж йи^Нхъос.
- 19 Чикейā аьдамлā, кIетIā сукIобāдой
аь^Нйдā ахирна къаьм йуь^Нкьолча;
лъаькъейā сукIобāна муьмиллāла
кавлидой къаьм йуь^Нкьолча.
- 20 Мискиллидойс мадугъанна очош,
бечедаблис ваццāна тели бāхъца.
- 21 Мискинаб мадугъал охаьцалал
мунагъ бахъца,
гьардараб гаьъад мискиллākъа йакIо
йугъоцас сукIо!

- 22 Кешлгылал и^Нгьолдабацас сукЮба
 кьосси б̄ахъна гаьбад?
 Амма кIетЮслгы йогьцас сукЮ
 аьдамл̄ал ацца,
 гьул̄азу гьолцокъа божилгына й̄ос.
- 23 Шибаб гьаьлтIи-пишалис
 пайда-хайир бахъца,
 наьгьакъда йикълашецала сикIа гьо^{Нс}
 мискинлгы йо^Нкьолца.
- 24 А^Нкьилабл̄ас бечелгы – гьидела
 къаьмкъа гулцас таж йахъца,
 а^Нкьло гаьч̄ала муьхо-маьхейолгыла
 жуьв̄ол гьо^{Нс} аьнтлгылаъ бейажеш.
- 25 О^НтЮлаьц̄ала нуьгли аьдамла
 хьосар бовагъца,
 о^НтЮлацала нуьгли ми и^Нсос.
- 26 БетIергьан Аллагьлихъа гьичIецас инсан
 э^Нлъейо ахъца тушмаллихъа
 багьона бахъаьцала хьалалилъ,
 гьолцола къованна гьоллъьо хьалалиъ
 гьичIейолгы гаьба.
- 27 БетIергьан Аллагьлихъа гьичIейолгы –
 маулхIаятлис мокI гей,
 хеллила кIицлиьисна тиса б̄агьос.
- 28 Халкъ телильда –
 халис къимат къодд̄акца,

- аьдамла даьгьбалъда — гьули пасад ахъца.
- 29 Сабру букьо гаьгьийо
 гьинила а^Нкьлола кьодд̄аКІца,
 симо гьех бигьцала
 гьинис аьнтл̄ьи гиса йагьос.
- 30 ЙаКІила сабрула
 магьол чІагол̄ьи ницца,
 сукІол йахъийа жойлакьа йаКІо
 йагьол̄ал̄ьи л̄Юв^Нйш унти гей.
- 31 Мискилл̄ал̄ зулмо богьцал̄а гьолл̄ол̄
 б̄ахъилло Аллагь какзи о̄с,
 пакьирл̄акьа йаКІо йугьоцал̄а
 Гьолщос ца^Н кьодд̄аКІца.
- 32 Лъаькьейа сукІоба
 гьидела кешл̄ыла л̄Юввабахолча,
 муьмилла гьидела кІетІосл̄ыла
 хьосар бовагьца.
- 33 А^Нкьилл̄ьи а^Нкьилабла сукІоб̄аь гей,
 гьо^Нсолаь гьули аьбдалл̄аьна йи^Нхьос.
- 34 РитІухьл̄ыла халкъ кьоддаб̄аКІца,
 мунагьли шибаб кьавмалил
 рогьо-ниц б̄ос.
- 35 ЦІодорабли лагьли хан рази о̄с,
 йаьгь-ламус гаьчча лагьли гьолщос
 симо бийиллис.

15 къаьм

- 1 Гьеренаб жавабли симо больолца,
хъачІабли йаьжи
симо йилІа бийиллис.
- 2 А^Нкьилаблāла сикІаькьā илмо-лъай гӯс,
аьбдаллāла сикІаькьā аьнтаб йаьже гӯс.
- 3 БетІергьаллис гьаьй йо^Нкьаьцас
маьче гаьъа:
чикейāна бегабас, кІетІāна бегабас.
- 4 СикІас гьеренлъи –
чІаголъилас хоххо гей,
йо^НтІолацала сикІа пасад бōс.
- 5 Аьбдали абос малъи-хъай
гьица мейаьас,
кантІизи о̄йолъи йохийал
а^Нкьло мокъос.
- 6 Муъмин-сукІос билІо
хазиналис йоцІна йахъца,
лъаькьейа сукІобāла боцІи-ризкьила
балагь кьодо мокъолца.
- 7 Цодораблила сикІа
илмо-лъай мите мēш,
аьбдаллās йакІода гьольлъодойс
атā йовачош.
- 8 Лъаькьейа сукІобās кьурбан
БетІергьаллил батІаьас,

- муьмиллāла гъари-добъалкъа
 Гъули рази ахъца.
- 9 Лъабкъейа сукЮс гьино
 БетІергъаллил йатІаъас,
 ритІухълъи тІалаб йогъцас сукЮ
 Гъолцол ацца.
- 10 Гьинолкъас тарзи ахъийа сукЮл тамбигъ
 букъо бахъца,
 нисойо йоваъцас сукЮна
 хеллиъ э^Нкъеш.
- 11 Журжагъна Жагъандаманна
 БетІергъаллидой
 гъабгъа аб^Нйдā гей,
 абдамлāла йакІиъ габгъийо жо Гъолцол
 йилāзу ахо йикъаъасди!
- 12 Йабгъ-ламус габчча сукЮл йатІаъас жу
 кантІизи ахълал,
 абкъилаблāдой гъицана э^Нкъаъас гъули.
- 13 ЙакІиъ рохел зогъда
 мотЮ цилЮна бахъца,
 йакІкъа мокъова ургъелли
 йакЮ йугъолца.
- 14 Цодораблила йакІи
 илмо-лъай тІалаб бōс,
 абдаллāла сикІа йуь^Нхъчаш жо —
 абнтлъи йахъца.

- 15 Мискин-пакъирлил къацІцІā водбо
 чикейā йāхъца,
 йакІо цІилловāl нитоназу
 бейтен йахъца.
- 16 Йоькъкъана йахъна БетІергъаллихъа
 гъичІейолъи ахо гей,
 тели бечелъина йи^Нхъона, гьольлъола
 ургъеллиъ ахъийагъа.
- 17 Дул атІийа сукІогъой йуь^Нхъийо
 чІагъбаш кен ахо гей,
 йакІиъ симона бахъна мухал бегъакІийа
 о^Нсис хо йуь^Нхъийагъа.
- 18 Симо гъех бигъцала тушманлъилас
 цІо лъишелца,
 сабру гаьгъийасола
 даьба-йаьже йольолца.
- 19 КІаьаблис гъино зазлис йоцІийо йахъца,
 муьмиллис гъино йа^НкъойцІойо йахъца.
- 20 ЦІодорабли оьжди або рази ъс,
 аьнтабли – ийо нуькучІ йъс.
- 21 Аьнтаб гъинила аьнтлъилакъа рази ахъца,
 цІодораб сукІо
 йа^НкъойцІойо гъидлакъā э^Нкъеш.
- 22 А^Нкьло-наSIGъат зогъаьда
 мурадлиъ о^Нкъаьас,
 а^Нкьло ниццас телибальда
 мурад гикъа мокъос.

- 23 Гъинила сикІала кІетІа жавабли
инсан рази ъс,
нисал нуцІацо, нисойо йаъже
ахо гаъад!
- 24 Цодорабли сукІола гъиноли
къоддā бейажеш,
гигъа гаъгъийа журжагълиъис гъули
хъосар ахъца.
- 25 Йукъо йакІо гаъгъийа сукІос билІо
БетІергъалли
къаъм лІийодā йекилца,
къоролайлила маче-бохас оърхъи
Гъолцо гаълълъа̄чо йечаннēш.
- 26 Чикейа сукІобās ният-къас
БетІергъаллил батІаъас,
кІетІа сукІола каламликъа
Гъули рази ахъца.
- 27 Гъаърамаб боцІи-ризкъи йакІо йоцІечІе
бокІоллас билІо йугъолца,
ришват батІеэшлās — чІаго гъихлъолца.
- 28 Муъмилли йаъже пикро богъна нисос,
лъаъкъейа сукІола сикІа кешлъи чІалІеш.
- 29 Лъаъкъейа сукІодойс
БетІергъан атā эчеш,
муъмиллис гъари-добъа Гъолцол тухъца.
- 30 ЙакІо аваданлъилаъ гаъгъийахъа
гувабацІовās йакІо рази йахъца,

- кIетIа хабалли лЮв^Нва йилIакъолца.
- 31 А^Нкъилаблāъ э^Ндо и^Нхъос бетIербахъи
кIетIлъицасна насигъатлихъа
энекзи ахъцасна сукЮо.
- 32 Нисойо жо аь^Ндалаъ йе^Нйаъцала сукЮо
гъинис оьмро инжит-гъаькъир б̄ос,
насигъатлихъа энекзи ахъийал
а^Нкъло мокъос.
- 33 БетIергъаллихъа гъичIейолъила
а^Нкъиллъилаъна адлолаъна
уь^Нхо-аь^Нхелца,
цā^Н йе^Нкъал аь^Нйдā аьдамлис
сабру-мутIиълъи телильца.

16 къаьм

- 1 Йакис пикро-хиял инсаллис гей,
сикIас жаваб БетIергъаллис гей.
- 2 Инсаллил гицца гъинис ният-къас
мацойо гейIона,
БетIергъалли масана шибабли
ругълис пикро-хиял.
- 3 Дибозу ишла, БетIергъалликъа боважна,
йечабаннейагда,
йакикъа гаьгъийо жо тIубази йахъца.
- 4 Гьо^Нсдана мурад гаьчIел
гъоьшшона жо йахъинна гаьъа
БетIергъалли,

- лъакъейа сукЮобана бāхъинна Гьолцо
 балагълила водлāl.
- 5 БетЮергъаллил букъо аьмал гаьгъийā
 бātЮаьас,
 гьоллōл тамбигълиъис тиса
 муьвахъчалакъа йакЮо йо^Нкъос.
- 6 Гургъел-рагъмолана божилъилана
 мунагъла чурзи йовагъца,
 БетЮергъаллихъа гъичЮейолъила кешлъи
 муьгъаттā тЮуцца.
- 7 Инсаллила ишлāкъа
 БетЮергъан рази ахъда,
 гьолцола тушмаллāгъойна
 рекъел бахъилца Гьолцо.
- 8 Гъаьла-бацЮадса йи^Нхъойо йобкъкъа жо
 ахо гей,
 о^НтЮолана йи^Нхъова телилагъа.
- 9 Инсалли гъинил э^Нкъе-говал гъино
 къодос гъакЦца,
 гьольлъо гъид гъули
 БетЮергъалли эжеллис.
- 10 Аллагълила сикЦад пача икълашеш,
 пачали битЮараб гъобкмo богъцалаъ,
 гьолцола мицана мунагъ боваьас.
- 11 Ахо йа^Нсалабацас сайцЮорийана,
 сайцЮорийāс хаьтЦāна
 БетЮергъаллиъкъā гей,

- базаргаллила боъбоъ гаъгъийа гирийана
 Гьолцо йовагъийā гей.
- 12 Кешлѣи йōйолѣи пачāl йатIаъас,
 ритIухълѣила гьоллос
 ханлѣи йилIакъолца!
- 13 Йо^{НТ}Iолāъцас сикIо пачалил йацца,
 о^{НТ}Iолāъцала сукIос кьиматна бōс гьолцо.
- 14 Пачалис симо хеллис чапар гей,
 амма а^Нкьилаб сукIохъа гьолцос къаъм
 лIийодā йуъ^Нхонна йахъца.
- 15 Пачалис мотIо мацойо зогъда,
 рагIиятлис* йакIо гигъа йе^Нкъеш,
 гьули рази ахъийолѣи йе^Нлъейо гей
 эмедāла гьасаль.
- 16 А^Нкьиллѣи йи^Нхъойолѣи месед
 йи^Нхъовагъа кIетIо гей,
 а^Нкьло-насигъат михъойолѣина ахо гей
 окко-месед йи^Нхъовагъана.
- 17 Мацова аьдамлāш гьино кешлѣилаъас
 бовачойолѣи гей;
 гьинисзу гьино цIуми йōйо сукIо
 хъосар ахъца.
- 18 Пасадлѣилас аь^Нйдāш жо —
 чIугъи-пахрулѣи гей,

* 16:15 *РагIият* (араб.) — пачалила ханлѣилаъ гаъгъийā аьдамла.

- къаьм лИийодā йекийās —
 букьо аьмал бахъийолъи гей.
- 19 Мискиллāъ э^Ндо сабру-мутІиъльилаъ
 ахъийолъи ахо гей,
 чІугъараблās давла бищас ахъцалагъа.
- 20 БетІергъаллис йаъже йохийāl
 кІетІослъи йи^Нхъос,
 гъардарабла гаъъад Гъолцокъа
 йакІо йо^Нкъона боважийā.
- 21 Къаьмиъ а^Нкьло гаьгъийахъа
 цІодораблІо нисос,
 кІетІа каламлид икълашецалас
 илмо-лъайна дїслъис.
- 22 ЦІодораблāl а^Нкьло-малъи —
 маулхІаят гей,
 аьбдаллāl тамбигъ гьидесзу
 аьнтлъи гей.
- 23 А^Нкъилаблила йакІиъ гаьгъийона гей
 гъолцола сикІа нисоцас жо,
 гъолцола сикІаъаслІо нисода
 а^Нкьло-наSIGъат гӯс.
- 24 Нийā калам тІотІис нуцолъийо гей,
 йакІил лазатна ницца гъолъльо,
 лПоъ^Нвāl даруна гей гъоло.
- 25 Гей гъино инсаллил
 йа^НкъойцІойолІо гищас,
 амма ахирна гъолъльо хеллиъ бейажеш.

- 26 Нуковахъа сукЮ огъдас,
гьолцола о^Нха икье-аькье голцас
гаьльльохоа гьули.
- 27 Гъаликатаб-къадараб сукЮ
кешльилал и^Нгьолдас,
гьолцола мицаькъ̄а цЮ г̄ус.
- 28 Мекъабли сукЮ даььба-йаьже йи^Нте йе̄^Нш,
мицахъалли сидил-гьо^Нсо
вац̄ана атаба̄кІца.
- 29 Зулмолалъд̄а гъаьй гаьгъийа гьинис
гьицас сукЮ къосси о̄с,
чикейа гьидна эжеш.
- 30 Гъаьй йаькъенна говацЮойо сукЮ
гьилла-макролал и^Нгьолдас,
сикЮ чІекІдокІцалас йакІиъна кешльи
йу^Нцона йахъца.
- 31 Гъаьлдийо ке^Нйа — кьухъийо таж гей,
ритІухъльилаъ оьмро мейал,
гьулина гуцЮос.
- 32 Сабру букьо гаьгъийо — багъадурлигъана
кІетЮ гейлЮ нисос,
гьинис тавакал гаьгъийона — шагъар ко̄ь
бокчийагъа кІетЮолЮ нисос.
- 33 Цула аьдамл̄а милъинаъ йагъос,
амма лъо̄къади цІула йо^Нкъо̄льина
БетІергъаллиькъ̄а гей.

17 къаьм

- 1 Раьгъат-гъаьлкилаъ муьхъчаш хъохъова
баьбалаш лукІма ахо гей,
даьъба-йаьжиъ бесал билІо йоцІийо
зизā хологъана.
- 2 Овакьа о^Нкъеэшла оьждигъана цІодораб
лагъ къоддаслІо нисос,
иснāъ балІо битІийа ирслис бутІана
михъослІо гьолцол.
- 3 Окколас гъаьл бикъелца
цІойла пирали,
меседлис гъаьл бикъелца
цІойла кутакли,
инсаллила йакІис гъаьл
БетІергъалли бикъелца.
- 4 Чикейо сукІо чикейа сикІахъа
энекси ахъца,
о^НтІолаги сукІона кІортІон-миц
аь^Ндалаъ мēш.
- 5 Мискиллāкьа лъо^Нвацас сукІо ахъца
гьоллōл бахъилло Аллагъ
охаьцас сукІо,
сукІокьа балагъ мокъовакьа рази ахъийо
сукІона тамбигълиъис тиса уь^Нхаьаш.
- 6 Ицилāс къаьмкъаш — таж гьолцола
къовас къова гей,

- кьовас кьадро-кьимат — ийо-або гей.
- 7 Аьбдаллила сикІаъ
 пасигъабла йаьжбо кьувахъаьас,
 гъаькимлāкьана кІортон-миц
 йилІазу кьухъаьас.
- 8 Ришват ниццала сукІол пикро бахъца
 ришватлихъа йогъна йахъаьцас жо
 гаьъалІо гицІна,
 гьули нā йежена йе^Нкьедана,
 гьольлъохъа мурад
 тІубази бахъцалІо.
- 9 Льоди гьинис йакІо йугьоллолъи
 йу^Нцоцала сукІо гьиниъ
 божи-рокьи дйскІис,
 бета йакІо йугьōлъи
 йакІкьа йо^Нкьолцала
 гьалмагълъи йугьолца.
- 10 А^Нкьилликъа аьйиб гуллакък̄а бахъийо
 асар тели гей,
 гьо^НсчІитІ кІобала баькъенна аьбдаллил
 бахъийа асарлигъа.
- 11 Чикейо сукІо питна баьгъиьлал
 и^Нгьолдāзу ахъца,
 амма лъаькъейо наиб о^Нкьоссāь
 гьолцокъа кьодо.
- 12 КІапІейа йагьоллийо сй^Нгьой
 кези ахъийолъи ахо гей,

- аьнтлъила а^Нлъо йоцІийо аьбдал
кези ахъийагъа.
- 13 КІетІослъилал кешлъи йогъцала билІоѡос
кешлъи йолъал рес гаъа.
- 14 Даъба-йаъже йахъийолъи йе^Нлъейо гей
мосийа кІаъъаш гиса йогицІал
гъаьдур йахъийа э^Нхель;
даъба-йаъже йолъола йуѡ^Нхолъал аь^Нйда̄.
- 15 БетІергъаллил йатІаъцас къона жо гей –
аьйиб гаьгъийо ритІухъ ѡйолъина
аьйиб гаьччал тамбигъ бѡйолъина.
- 16 Аьбдаьллила кѡъ окко сийо йовалди?
А^Нкъиллъи йохалди?
Гьольлъонна а^Нкъло облаъаш гьолцос.
- 17 Гьалмагълис рокы кІетІо-цаццо йѡслаъ
загъир йахъца,
къарилъи къодо йо^Нкъоль мийахъал
баъца иснана.
- 18 А^Нкъло гаьчча сукІо йаькъенна кѡна
йохна аманат бѡс,
сукІос нагълъи йоцІослІо нисона
йаьжена ницца.
- 19 Даъба-йаъже йахъал йатІийо сукІо –
мунагъ бовал баццас сукІо гей.
Чугъзи ахъна кав гьѡокъакІцас сукІо –
гъинизу жу лІийодакІцас сукІо гей.

- 20 ЙакІиъ чикейо къас гаьгъий̄ал талигъаб
 водо йо^Нкъаъас;
 КІортон миц баькъелцал̄анна балагъ мокъос.
- 21 Аьнтаб оьжо къайбакъа зогъда
 къарилъи къодос йолъаъас,
 а^Нкьло гаьчча оьждина або рази оваъас.
- 22 ЙакІо аваданлъи —
 инсан сагъ огъцас дару гей,
 йакІо къарид йахъда лІоь^Нва хъохъос.
- 23 Лъаькъейа сукІол ришват а^Нгъаъас
 бокчина ницца,
 гьолцо мекъаб гьоькммо боваллъид.
- 24 ЦІодораб сукІо а^НкьойцІо а^Нкьиллъи
 гаьлъ̄ачо говацІона ахъца,
 аьбдаллис гъаьйда гьуги-гьотт̄а
 гувабацІона й̄ахъца.
- 25 Аьнтаб оьжо — абос йакІис унти гей,
 гьули о̄ва ийола йакІил — пашманлъина гей.
- 26 Аьйиб гаьччал тамбигъ б̄ойолъи
 лъаькъейо жо гей,
 вагьалл̄азу чикейо гей йакІо йа^Нц̄о
 гаьгъийадд̄ала гъаькимла
 лІуьручІбад б̄аькъеллолъи.
- 27 Илмо-лъай гаьгъийа йаьже
 пикро богъна нисос,
 цІодораб сукІона гьинил жу
 йогъодакъа ахъца.

- 28 ГьокІ йоѳинна эчекас абдална
а^Нкьиллъилаѳ икьелца,
сикІо йи^Нхьона эчеда
цІодораблъилаѳна бикІзи ѳс.

18 кѳам

- 1 Атā огицІна эчейо сукІо
гьинил пайда мизкас сукІо гей;
бадло нисойо жо гьолцо гьо^Нсна
аб^Ндалаѳ йе^Нйаѳас.
- 2 Биджи йахьанна йикьанна
йатІаѳас абдаллил,
гьолцол йацца йакІиѳ гаѳгьийо жо
гиса йагьал.
- 3 Иман гаѳччолъиладдāла
муѳгьалІ гаѳкьирлъи йо^Нкьос,
инжитабла ишлāгьа муѳгьалІ
рогьо-ницна мокьос.
- 4 Инсаллила сикІаѳ а^Нкьилабла йаѳжбо
гилъилло ралъадлъилаѳ
йийакьелца,
а^Нкьиллъина зарпилаѳ йе^Нкьекас э^Нхеш
лъилъилаѳ йикьелца.
- 5 Гьѳкмо бѳслаѳ,
абйиб гаѳгьийона иженна,
абйиб гаѳччо уѳволлолъи
кІетІо жо гаѳѳа.

- 6 Аьбдаллила мица
 даъба-йаъжиъ бейажеш,
 сикIаддāла гьолцола михъāl
 кIобалāна йе^Нйахеш.
- 7 Аьбдаллила сикIаъас миц –
 жу угьолцас жо гей,
 гьолцола поровā нисойона гьули
 э^Ндо экилцас хъаранди гей.
- 8 Мицахъаллис йаъжбо энекзи ахъцалал –
 бисун кIетIо кен гей,
 лазатликъа йаъ^НчибāцIилца
 гьолцо гьоллōл.
- 9 КьодтуцIо билIо йогъцас сукIо ахъца
 гьули йугьолцалāс ис.
- 10 БетIергъаллис цā^Н – билIā хъала гей;
 муъмин-сукIо гьулиъ э^Ндокца,
 гьолцол гьобшшона гьинкъи гаъба.
- 11 Бечедаблис боцIи-ризкъи –
 вагъли гьолцос билIā хъала бахъца,
 гьолцол йакIил пикро бахъца гьоло
 гьиндой гугъна бахъаъцас
 кало гейлIона.
- 12 Экал аь^Нйдā инсаллис йукъо
 йакIо йахъца,
 цā^Н йе^Нкьал аь^Нйдā аьдамлис
 сабру-мутIиъгъи телильца.

- 13 Нисона гикъа йо^Нкъл аб^Нйд̄а
 жаваб нилИийолъи —
 абдаллъина инжитлъина гей.
- 14 Инсаллила ругъ-жанли унти буьволча,
 амма йакІо йекийолъи
 лъ̄охъад йохна йахца?
- 15 Цодораб сукІола йакІил
 илмо-лъай михъос,
 а^Нкъилаблила аб^Нгъали а^Нкьло тІалаб б̄ос.
- 16 Сайгъатла нийаццала
 гъинил дунийал къекъе м̄еш,
 укъа гъакимлъилаъна о^Нкъос гъули.
- 17 Суд й̄ослаъ, аб^Нйд̄д̄а икълашецас
 битІараб гейІо гицца,
 о^Нкъона гьолцол данде эчейа сукІо
 суалла нийаццал.
- 18 Цула йагъова жойла
 даъба-йаъже йольолца,
 баъхаъаслІо нисона бечейаъ балІо
 маслаъатна б̄ос.
- 19 Ишелдана симахъойо ис
 багъона бахъаъцала шагъарбалъ
 э^Нлъейо ахъца,
 даъба-йаъжена йелъейо йахъца
 хъалалила гъешейа кавлилъ.
- 20 Инсаллила икълашейана
 о^Нхал кен йи^Нзца,

гьолцола сикІаъкъ̄а гувагъийа
йаъжл̄ана гьолцол
баъба-ца^Н йи^Нхъолца.

21 Мица аьдамна икъеш чІагона ъс,
тели икълашецалал
йикъал нуцІос гьули.

22 КІетІо ахъо йи^Нхъовал
кІетІослъи йи^Нхъос,
БетІергъаллис баркатна михъос.

23 Мискин-сукІо
гьеренна гьалимна бовагъца,
амма бечедабли хъачІаб жаваб ницца.

24 ВаццалІо нисоцас сукІо
ваццана ахъаьас,
амма гьо^Нсо-гьо^Нс вацца
истІигъана кІетІо ахъца.

19 къаьм

1 А^Нцона э^Нкъе-гогъцас мискин-сукІо
кІетІо гей,
сикІаъ гьилла-макрояб мицна,
къаьмиъ а^Нкълѡна гаьчча сукІогъа.

2 Илмо-лъайлил гьино гаьччо къаьмна
кІетІо гаьа,
хаьба йилІа багъоцас хих тІотІечІена,
хаьба н̄ади мехечІена гьихлъаьас.

3 Гьинилазу аьнтлъила инсан угьолца,

амма гьолцола йакIи

БетIергьалликъа симо б̄ос.

4 Бечелъила вацц̄ана тели бовагъца,
амма мискинлъила

гьо^Нс г̄аьгъийо ваццана ат̄акIца.

5 О^НтIолана нуьлъи й̄ойо сукIо
тамбигълиъис тиса уь^Нхаъаш,
мекъаб йаъже нисоцас сукIона
хьосар ахъаъас.

6 Телила гургьел-раьгьмо гьарзи б̄ос,
гъаькимл̄адой аь^Нйд̄ана бечена,
тели сайгъатла нийаццал̄асна
гьалмагълъилаъ сукIоназу ахъца.

7 Мискин-сукIо
къацIцIола исн̄анна атIаъас,
вацц̄ана гьолцодойс йилIазу ат̄а бьчош.
НилIийо йаъже гьо^Нсна тIубази йоваъцала
гьоллогъой муьгьалIна гьихлъос гьули.

8 Гьинил жу аццала а^Нкьло-лъай тIалаб б̄ос,
гьинилзу кIетIослъилал а^Нкьиллъилаъна
цIодорлъилаъна эчеш гьули.

9 О^НтIолана нуьлъи й̄ойо сукIо
тамбигълиъис тиса уь^Нхаъаш,
мекъаб йаъже нисоцас сукIона
хеллиъис тиса уь^Нхаъаш.

10 Аьбдалликъа
гьарзалъи-бечелъи кьухъаъас,

- йилІазу кьухъаъас гъаькимл̄акъа кьодо
лагъли ханл̄гъи й̄ойол̄ги.
- 11 Инсаллила а^Нкьолола гьолцос
сабру букъкІис,
аьйибликъас кьодос тилКийо инсан
ц̄а^Н йе^Нкьейо ахъца.
- 12 Пачалис симо б̄ййол̄ги йе^Нлъейо йахъца
гьалбацІлила хъаьлІейал̄ь,
гьолцос кІетІо говацІ̄ойол̄ги йе^Нлъейо
йахъца бохакъа йекийа хидалал̄ь.
- 13 Аьнтаб оьжо ахъийол̄ги
абос талигъ бугъойол̄ги гей,
сикІо чикейо ахъо — гьо^Нсна йолъечІе
къамакъас гугъцас ахатІо гей.
- 14 БилІо-а^Нхна маьишатна
ийо-абохъас йи^Нхъойо ирс гей,
амма цІодораб ахъо
БетІергьаллис сайгъат гей.
- 15 КІаьлъгила милІаъ бовахца,
огьд̄ал атІаьцалас о^Нх нукона гьихлъос.
- 16 БетІергьаллила амролакъа уь^Нхо-аь^Нхецала
гьинис руьгъ цІуми б̄ос,
Гьолцос гьино йохеэшна угъос.
- 17 Мискиллил нилІийо садакъа йахъца
БетІергьаллил нагълъгилаъ
нилІийо окко,

йōйо кІетІослѣи Гьолцо
йоцІечІе йечаннейаѣас.

- 18 Укълѣал аѣ^Нйдā бова оѣждил адло,
бетана аѣдада угъос гьули.
- 19 Симо бигьцалал тамбигь бовал нуцІос,
вагьаллийа сукІокья дибо йакІо йугьона
йилІазу нигьади йахьда,
букьо тамбигь бовал нуцІас.
- 20 Нисō йоха, насигьат аѣ^Ндалаѣ мейа,
дулзу а^Нкьло мокьал.
- 21 Инсаллила йакІиѣ
тели кьасдла йāхьца,
амма БетІергьалли чахийовāѣ йахьаѣас.
- 22 Йолѣаѣцала гургьел-раѣгьмоли
инсаллис йакІо рази йōс,
о^НтІолāлъилагьѣ мискинлъизу ахо гей.
- 23 БетІергьаллихьѣ гьичІейа
оѣмро цІуми бōс,
о^Нх йоцІнана ахьца гьули,
кешлъина йе^Нхаѣас гьолцолѣ.
- 24 КІаѣабли кō хаѣтІаѣ йечаннеш,
амма кьāѣ сикІадоѣ гьули йезал
гьолцол загьмат йахьца.
- 25 Йаѣгь-ламус гаѣччо сукІо
зукІна-аѣкьелда кьоллā аѣдамла
цІодорабла бāхьца,

а^Нкълѡ гаѡгъийал малъзи йѡва —
гълѡцѡл илмо-лъай михъѡс.

26 Абѡс адаб бѡваѡцаласна,
ийѡ гиса йѡцаласна
ѡжѡ инжит-гъаѡкъбир ахъца.

27 Малъилахъа энѡкзи ахъаѡда
илмо-лъайлидоѡс атѡкца, дие ѡжѡ.

28 Гълла-макро гаѡгъийѡ нуѡъ битѡраб
гълѡкмо бѡвакъа къѡдо лъѡ^Нвас,
лъаѡкъейа сукѡс сикѡ
кѡртѡллѡс йѡцѡийѡ йахъца.

29 Йаѡгъ-ламус гаѡчча сукѡбѡл
тамбигъ-жаза къѡдо йѡ^Нкъал
гъаѡдурса йахъца,
аѡбдаллѡла михъѡкъа йаѡкъелал
кѡбалѡна гъаѡдурса йахъца.

20 къаѡм

1 Гъино йаѡгъ-ламус гаѡччо жо бахъца,
чѡаѡа гъалагаб жо бахъца.
Гълло къѡнина къѡсси ѡвасна
а^Нкълѡ больѡс.

2 Пачалис симо бийѡлъи йѡ^Нлъейѡ йахъца
гълбацѡлила хъаѡлѡейалъ;
гълѡцѡс симо бийиллицала сукѡна
хел къѡдо къисас.

- 3 Даъба йаъжиъис ат̄а эчель
инсаллис къадро къодд̄акца,
амма абдаъллихъа гьо^Нсна йахъаъас
гьинилзу йогъо гунна.
- 4 КІаъабли муькъо
гьинила замаллиъ йи^Нзаъас,
муькъо-бох йуьгъчалаъ,
гьули муькъо йи^Нзал уь^Нхольча,
амма гьобшшона йи^Нхъаъас.
- 5 Инсаллила йакІис ният-къас гилъилло
ралъад гей, цІодорабли сукІол
гьольлъос о^Нкъо йи^Нхъос.
- 6 ЙакІо-божи гаьгъий̄а сукІоба жув̄ол
гейлІо нисона илІелабацас
аьдаьмла тели б̄ахъца,
амма божи гаьгъийо сукІо и^Нхъонна
лъ̄охъад ахъца?
- 7 Муьмин-сукІо гьаьлаллъилаъ э^Нкъе-г̄ос,
гьардарабла гаьъад
гьолцокъ̄а б̄ахъий̄а къована.
- 8 БитІараб гьобкмо бовал тахликъа
къ̄е эчейа пачали,
гьаьй йе^Нхенна, къацІцІо кешлъи
лъацаййацой исиъца.
- 9 Лъ̄охъад нисона йахъца
до дие йакІо йа^Нцонна
цІуми йогъналІо нисона,

- до мунагълиъис а^Нцойо гейлЮ?
- 10 Ахо йа^Нсалаб̄аъцас гирийана,
 йа^Ншек̄ийо йокъна
 Бет̄ергъаллил йāt̄аъас.
- 11 Ит̄ин̄акъа бехъхъа гьолцола ишл̄ахъана
 говац̄юна йикъеш –
 йа^Нц̄оди, рит̄ухъабди гей
 гьолцос уь^Нхо-аь^Нхейолъи.
- 12 Тухъал аь^Нгъана йег̄ал гъаьйна
 Бет̄ергъалли йахъилло гей.
- 13 Дул малЮ йат̄л̄акъа – мизу мискин ахъца,
 гъаьйда йе^Нйагъенна йечабаннейа –
 баьба-ца^Н телильца.
- 14 Йи^Нсона йохцалаъ н̄ийоди гейлЮ,
 н̄ийоди гейлЮ нисос,
 амма гьули йохна муьгъатт̄а
 к̄лет̄Ю гейлЮ нисос.
- 15 Меседна гей, жавгъар-якъутна тели гей,
 амма ц̄юдораб сик̄Ю
 нигъади-судий̄аъ йи^Нхъаъас.
- 16 Йагъа кьодос лъиц̄ю сук̄Юола сук̄Юос жо
 кьодо йохийа сук̄Юохъас.
 Багъа балЮ гулло къай сук̄Юола сук̄Юос
 жо кьодо бохийа сук̄Юохъас.
- 17 Гъаьрамаб баьба аьдамлил нийальца,
 амма бета гьолцос сик̄Ю к̄лаьчлис йоцца.
- 18 А^Нкьло мелъелда, мурадлий̄ о^Нкъас;

а^Нкьиллāгьой ургъизи ахънāъ,
рагъна бовāкъа.

- 19 Мицахъалли божилъи йугъолца;
сикІо тели йе^Нгьцаладойс атā эче.
20 Ийо-абол наъана ниццала сукІос
лампа бишун колІла мицаъ йедца.
21 Гъех михъова боцІи-ризкъилакъа
ахирна баркат гулаъас.
22 «Ми йōйо кешлъи до йоцІал», – лІо
нисāкъа.

БетІергъалликъа тІугІна йечаннейа,
Гъолцо комак бовас дул.

- 23 Ахо йа^Нсалабāъцас гирийана
БетІергъаллил йātІаъас,
гъилла-макрова гагъийā сайцІорийана
Гъолцол йātІаъас.
24 БетІергъаллис амро гаъчІел
инсалли хаъба багъаъас.

*Нигъад гъолцол йикъеш гъинила
гъиноли гъули нā эжецасна?*

- 25 Пикро бойчІе гъо^Нс жо БетІергъаллил
назрона йогъна,
бета до сийод йōйолІо нисоваъкъā
инсаллил къор гулца.
26 А^Нкъилабли пачали лъаъкъейā аьдамла
лъацаййацой исипаъца,

- бета гьоллокья кьодо йал йолца.
- 27 БетІергьалли инсаллис рургь
лампаладцой бабалокІца,
гьолцола йакІила о^Нкьяъ гаьгьийасна
гьяьл бикьелца.
- 28 Гургьел-рагьмолана божилъилана
цІуми б̄с пача,
кІетІослъилана гьолцос тах цІуми б̄с.
- 29 Оьлохъалл̄ал машгьурл̄ьи гьидела
кьуват-жалли йи^Нхьолца,
ицил̄ана гьяьлдийа ке^Нй̄а
кьухъий̄а бовагьца.
- 30 ЗукІна-аькьеллахъа
лъаькьейо сукІо кІетІльис,
лаьхъл̄ана гьолцос йакІо йа^Нцойо й̄с.

21 кьяьм

- 1 Пачалис йакІо БетІергьаллила
ихтийарлиъ гей.
ЙатІацо э^Нхейа йе^Нйагьцалаъцой,
Гьолцо пачана гьинил атІгья
уь^Нхо-аь^Нхелца.
- 2 Шибабли сукІол гицца гьинис гьино
йа^НкьойцІойо гейлІона,
амма БетІергьалли йа^Нсас гьолцола
йакІиъ гаьгьийо жо.

- 3 Къурбан муховагъана хирияб гей
 БетІергъаллидой аь^Нйда̄
 ритІухъльи цІуми й̄б̄йолъина
 а^Нцогъа уь^Нхо-аь^Нхейолъина.
- 4 Гъайда̄ш чІугъина йакІис пахрулъина —
 гъула лъабкъейа сукІоб̄ас лампа,
 вагълина мунагъаб гей.
- 5 КІаьльи гаьчч̄а пикро-къасла̄
 пайда-хайирлиъ бейажеш,
 эдеъзи ахъийолъила
 мискинлъилаъ бейажеш.
- 6 О^НтІолана бокІолло хазина —
 залІи бежена мекъекас готІ гей.
 Вагъаллийа хазинали хел къодо къисас.
- 7 Лъабкъейа аьдамла гьидела
 зулмо-гъаьлли пасад бовагъца,
 йа^НкъойцІова гьидкъ̄а мекъаьцас
 гаьльльо гьолл̄ол.
- 8 Аьйиб гаьгъийас
 гьино чІикІ-чІекІдийо йахъца,
 аьйиб гаьччаш ишла кІетІ̄а й̄ахъца.
- 9 Къамала къохъкъа обьро б̄б̄йолъи
 ахо гей,
 сикІо чикейа ахъхъагъой къацІо
 сид билІоъ эчейагъа.
- 10 Лъабкъейа сукІоб̄ала йакІиъ чикейа
 къасла й̄ахъца,

- мадугьаллинна михъаъас гьолщоъкъā
гургьел-раъгьмо.
- 11 Йаъгь-ламус гаъчча сукЮл тамбигь
богыцас бегада,
къолло сукЮна цЮдор ахъца.
ЦЮдораблила малъилахъа энекси ахъда,
илмо-лъай михъос.
- 12 Лъаъкъейа сукЮла билЮъ
йахъцассинаб йегацас
ритЮухъабли Аллагьли гьули пасад ъс.
- 13 Мискиллис аьгьи тухъечӀе бахъальгъа
аь^Нгъалакъа кӀ гулцас сукЮ ахирна
жузу илӀелӀал уь^Нхольча,
амма лъона гьолцол жаваб нилӀаъас.
- 14 Бадлол бикъелечӀе нилӀийа сайгъатли
симо больолца,
а^Нгъаъна гунна бакъова ришватли
симолис цЮ йедилца.
- 15 БитӀараб гьоькмо бӀлъ
муъмилла рази бӀахъца,
кешлъи йогъцалал гьинкъи йо^Нкъолца.
- 16 А^Нкъиллъила гьидсо обчойо сукЮ
бувагъовӀала агълолаъ э^Ндо ахъца.
- 17 Ихтилат-кеп баццас сукЮ
язихлъилаъ о^Нкъос,
гьинона маъгь кӀетЮ йе^Нлъна
йаццас сукЮ бечед ахъаъас.

- 18 Лъаькъейа сукЮль хуьжона
 муьмин-сукЮ и^Нхъас,
 хийанат-сукЮль хуьжона
 ритІухъаб сукЮ и^Нхъас.
- 19 БотьІча авлахълиъ оьмро бѳйолъи
 ахо гей
 сикЮ чикейана симахъоцалана
 ахъхъадоь шеблаъ эчейагъа.
- 20 А^Нкьилаблила билЮъ йокЮлло жо
 йольаъцас йахъца,
 аьбдаллилЮ нисода билЮъ гаьгъийо жо
 залІил йуь^Нхолча.
- 21 РитІухъабна гургъел гаьгъийона ахъал
 икъе-аькъецала сукЮс
 бетІербахъи кІетІлъис,
 къадро-къимат къодд̄акца.
- 22 А^Нкьилабли къодо огицІна багъос
 къуватаб тушмалл̄аш шагъар,
 гьоглол билІа гейлЮ гицІийо хъалана
 пасад б̄ос.
- 23 Гъинис сикЮна сикІаъ гаьгъийо мицна
 цІуми бѳва сукЮ,
 гъинис руьгъна балагъл̄акъас цІуми б̄ос.
- 24 Букъо аьмална ницна
 гаьччо инсаллихъа̄ъ нисос
 йаьгъ-ламус гаьччо сукЮло,

- оърхъилаѡас гиса г̄йю чІугъи-пахрулѣи
 йахъѡас йикъе гьолѡола йаКІиѣ.
- 25 Хийал-пикрул̄а кІаѡаб сукІо угьолѡа,
 йикъе-йаѡкъечІе йейачеш
 гьолѡос к̄одана.
- 26 Гъаѣйл йатІийосинаб
 йи^НхъассаѡдилІона пикрол̄аѡ ахъѡа
 гьули хискъабеѡхъѡа,
 муѡмин-сукІо гьинил йи^Нхъ̄оназу к̄о
 йе^Нѡѡакна нилІал гъаѡдураб ахъѡа.
- 27 Лъаѡкъейа сукІоѡас кьурбан сурукъабна
 къаѡбигъабна жо гей,
 гьоло йилІазу нигъади бахъѡа йаКІиѣ
 чикейо къасна бахъна
 муѡос зогъда.
- 28 О^НтІолана нуѡълѣи йогъѡас сукІо
 пана ахъѡа,
 нуѡъл̄ахъѡа энекзи ахъна къадийа б̄ойо
 гьоѡкмо муѡгъатт̄а гьихл̄ѡос.
- 29 Лъаѡкъейа сукІола мотІолиѡ
 ниѡ бахъаѡас,
 ритІухъабли сукІо пикро богън̄аѡ
 хаѡба багъаѡас.
- 30 БетІергъаллигъа йижеѡас
 а^Нкъиллѣина гаѡѡа,
 ѡІодорлѣина гаѡѡа,
 ният-къасна гаѡѡа.

- 31 Рагълиъ йежеллал шуг̃ол
 гъадур йовагъца,
 амма бергъенлъи
 БетІергъаллиъис йахъца.

22 къаьм

- 1 КІетІо ц̃а^Н йукъа бечелъилагъа
 къиматаб гей,
 адаб-гъурмат окко-меседлигъана
 кІетІо гей.
- 2 Бечедаблана мискинаблана
 мейалъей̃а б̃ахъца:
 гьолл̃ол къацІц̃а̃
 БетІергъалли б̃ахъинна.
- 3 Шед-баьчдой о^Нкьоль, цІодораб сукІо
 балІо гьидлакъ̃а э^Нкъеш,
 амма къолло сукІо эченоцІечІе
 аь^Нйд̃а э^Нкъеш,
 бета балагълиъна кези ахъца.
- 4 Гъаьлимабна гьеренабна ми ахъда,
 гьул̃азу БетІергъаллихъана гьичІеда,
 бета дул бечелъина, адаб-гъурматна,
 чІаголъина насиб йахъца.
- 5 АпаракІл̃ала гьинод̃акъа зазна йахъца,
 гьоллол гулло къорна йахъца;
 гьидеш руьгъ цІуми бовал батІий̃а
 гьоллодойс ат̃а бечеш.

- 6 Оьлохъан-сукЮо гьид а^НкьойцЮо э^Нгда,
ицлолна муьгъаттāна гьули гьольльо
гьидсо олъаъас.
- 7 Бечедабли мискиллāкьа кьодо ханлъи йōс,
нагълъилахъна ахъца гьинил нагълъилаъ
окко нилЙийас лагълъилаъ.
- 8 Кешлъи йи^Нжецала балагъ-азаб
муькьо-бохцой йуь^Нвоьш,
гьолцола симас лЮьручІна йишеш.
- 9 Сахаватаб сукЮокьа баркат гулца,
гьолцо мискиллāl баьба-ца^Н нилІльо.
- 10 Йаьгъ-ламус гаьччо сукЮо гьицас оцІа —
питна-йаьже ата̄кца,
даььба-йаьжена йольос.
- 11 Пачалина гьалмагълъи йōс
йакЮо йа^Нцōлъи
йаццала̄гьойна сикІас калам нийā
гаьгийя сукЮогьойна.
- 12 Илмо-лъай гаьгийяс БетІергьалли
тІалаб бōс, Гьолцо божи бовал
бахъаьцаса ата̄ бовахца.
- 13 КІаьабли нисос, гьула, гисдā
гьалбацІ гейлЮо,
кьатІлиъ жу гисакда икьешлЮо.
- 14 СукЮола ахъхъас сикЮо-миц —
гилъилло куво гей,
БетІергьаллис симо бйюо гьулиъ экца.

- 15 Оьлохъаллила йаК^Ииъ
 аьнтлѣи э^Ндокна гей,
 а^Нкьло-насигъатлила цѣицѣолид гиса
 йоцѣал нуцѣос гьули.
- 16 Боцѣи-ризкѣи телилъал батѣна,
 мискиллил зулмо богъчас,
 йана бечедаблил сайгъатла нийалѣчас
 сукѣо мискиндолъца.

Лъанайиг кици

- 17 Аь^Нгъа йохна энекси ахъ ми
 а^Нкьилаблѣла йаьжлѣхъа,
 до малъзи йогъцалагъойна
 йаКѣона йуь^Нхола.
- 18 Гьоллѣл йаКѣиъ цѣуми йовагъийѣ
 рази бѣхъца,
 йаКѣкъана йо^Нвакъос дул гьоллѣл.
- 19 Бетѣргъаллил дибо михъѣ
 тил тухълалъгъа,
 жейсана ницчас гей до дул а^Нкьло
- 20 Дул а^Нкьло-насигъатлил лъанайиг кици
 чахна зукъеэшди до.
- 21 Дул амро богъцалѣл а^Нкьилабна
 битѣарабна жаваб дѣхъа нилѣна
 йѣхъцаса кицийѣа гей гьоллѣл.

Кици 1

- 22 Мискинаб гейлѡ нисона
 мискин-сукѡ о^Нкѡлākъа,
 судлил о^Нкѡйѡ пакъирна
 къарид овākъа.
- 23 БетѲергъан гѡллолъдā
 ахъцас йикъе,
 гѡллохъас жо йагъовāс
 руъгъна Гѡлцовāъ багъос.

Кици 2

- 24 Симо бигъцалāгъойна
 гъалмагълъи йовākъа,
 тѲикъкъѡ йакѡ гаъгъийāгъойна
 къацѡ жо йовākъа.
- 25 Гѡллос аъмална бокчина,
 дулзу ми къор гулалаъ.

Кици 3

- 26 Йа^Нкъенна кѡ йохна къѡтѲи
 богъцалālъна сукѡс жо къодо
 йохна бечейā аъдамлālъна
 мейалъена муъхо-маъхākъа.
- 27 Нагълъи йѡцѲал дибо рес зогъаъда,
 дѡлѲ лѲийос мокѲолна багъас.

Кици 4

- 28 Умумалли гулло оърхѣи-бигѣа
бадѣоцо хуѣжѣкѣа.

Кици 5

- 29 Гѣинисзу махшел ахо бикѣекас сукѣо
эгасди дул?
Бийакѣаѣцала халкѣилал
гаѣа гѣолцо хѣулухѣ богѣкас, —
пачѣл гей богѣкас.

23 кѣам

Кици 6

- 1 Халлигѣой кѣаѣо эсцалаѣ,
ми ахо гоѣѣохѣ
дудой аѣ^Нйдѣ сийо гуллахѣана.
2 О^Нх чикейо сукѣо ми зогѣда,
дибола йислиѣ ѣитѣ хѣлѣа.
3 Гѣолцола бесал гулла гемоябла
ниѣматлѣкѣа кул бовѣкѣа,
ми о^Нтѣокас кен гей гѣули.

Кици 7

- 4 Бечед ахѣаллѣона ми икѣе-аѣкѣѣкѣа,
оърхѣилаѣас гисакечѣе
гѣихлѣал нуѣѣос ми.

- 5 Дибо гъай йе^Нхейоназу
 бечелъи аь^Нйдаш йоъца —
 гъабода йа̄хъилца гьолъльо,
 цу^Нгъацойна гьасаъ йогицца.

Кици 8

- 6 Гъай хобкІкІа сукІос бабба муьхъа̄кьа,
 гьолцола ниъматликъана кул бова̄кьа.
- 7 Гьинхъас йе^Нкъецала харжлила
 пикрола̄кьа нитоназу
 гьули ахъца.
 Йуь^Нхъ-хулІалІо нисос, амма гьолцос
 йако дудойс цІихода̄ йахъца.
- 8 Муьхъийа баьбалаш лукІмана бек
 чІалІена гиса гувас,
 гьолцол нийасова̄ дибозу гьеренабла
 йаьжбона аьдада йа̄хъца.

Кици 9

- 9 Аьбдаллихъа икълаша̄кьа, —
 дибо а^Нкъилабла йаьжбо гьолцо
 инжит-гъаькъир йовагъца.

Кици 10

- 10 Аь^Нйд гулло оьрхъи-бигъа
 бадѳо хуьжа̄кьа,
 бестІаллала мицальна э^Нкъа̄кьа.

- ¹¹ Гьоллос рахъ бохцас
Кьудратаб Аллагъ гей,
дул данде диваллинна аьгъиьца Гьули.

Кици 11

- ¹² А^Нкьло-насигъатлидойл йаКю
эдеъзи йова,
а^Нкьилабла йаьжл̄ал аь^Нгъ̄ана
эдеъзи йовагъа.

Кици 12

- ¹³ Оьждил адло бойч̄е бечанней̄акъа,
ми ц̄иц̄Юлид аькьеллоЛю нисона
гьули угъаьас.
¹⁴ Ми гьули ц̄иц̄Юлид аькьелца, —
гьолцос руьгъна журжагъглиьис
хьосар бахъас.

Кици 13

- ¹⁵ Йе дие оьжо!
Дибола къаьмиь а^Нкьлона
ц̄Юдорлъина йахъда,
дибола йаК̄иь рохелна бахъца.
¹⁶ Дибола сик̄Іа бит̄ун нисослаь,
диела къац̄Ц̄а магъоь
рохел телильца.

Кици 14

- ¹⁷ Мунагыла йовагыцалākьа
 дибо йакІо йагыолākьа;
 нитоназу БетІергыаллихъа гычІена эцал
 гъаьракат багыа.
- ¹⁸ Гьо^Нс водо йо^Нкьоцаслыи гъаькькьаб гей,
 гьольльол гаьгыийо дибо кул
 аьдада бугъаьас.

Кици 15

- ¹⁹ Дїхъа энекси ахъ, дие оьжо,
 цІодорлыилаъ э^Нкье-гогы;
 дибола йакІил йатІна, йа^НкьойцІо
 гынона кьодос гьакІа.
- ²⁰ Цихцал гыно хулІоцалāгыой
 кьацІона эцākьа,
 холод о^Нх йоцІилцалāгыойна
 кьацІо эцākьа.
- ²¹ Хувадагина, эсахона мискиндобальца,
 малІо йилІа йатІийāна дūkьа кьодо
 кьакь-макьало лыцІо лычІелца.

Кици 16

- ²² Дибола абохъа энекси ахъ:
 гьолцохъа ахъийо оьжо гей ми,
 ицІолгъальо ийохъана гоцІохъечІе эцākьа.

- 23 РитІухълѣи ми йи^Нсона йоха,
 а^Нкьиллѣина, илмо-лъайна,
 а^Нкьло-насиѣатна мисал
 ми уѣ^Нхолѣакъа.
- 24 Муѣмин-сукІо або йилІа рази ѓс,
 цІодораб ѓжо ахълѣо ѣолцокъана
 рази бѣхъца.
- 25 Ийо-або рази бѣхъала дѣкъа,
 ми ѓвѣана рази бѣхъала.

Кици 17

- 26 Ми дибо йакІо дидойдѣ йуѣ^Нхола,
 дие ѓжо,
 до йегалло ѣинолхѣа гувабацІала
 дибо ѣаѣйда.
- 27 Дул йикъе: хѣаѣѣба йахъца гилѣилло
 хѣарандилѣийо аѣдам,
 сукІос ахъона йахъца гилѣилло куво
- 28 Ѣольлѣо, къаѣаѣѣлицой ѣино йохца,
 аѣдамлѣѣ э^Ндо
 мунапикълана телибакІца.

Кици 18

- 29 Ѣѣ-аѣлІо нисона сукІод
 зигардизи ахъца?
 Пайда сийодлІо нисона лѣод нисос?
 Даѣѣба-йаѣѣе лѣойсди йахъца?

- Ийана макъо лъод йагъос?
 Аьдада лаьхъла гувалал лъѳлди й̄ацца?
 Гъаьйда лъойсди ц̄лудобальна й̄ахъца?
 30 Вагъли йахъца нише йалѳохъовадд̄акцал
 къ̄ена бечена гъино хулѳоцал̄ас,
 иц̄ц̄л̄о гъино н̄ийо гаьгъийона
 хал бовал г̄ӯв̄ас.
- 31 Гъино дул к̄лет̄л̄о бикъ̄акъа,
 гъоло ц̄луддо бахъдана,
 к̄лотхолаь гъоло бабалолъдана,
 бигъазу хулѳона мекъеш зогъдана.
- 32 Бета гъольлъо бекелалицей сила гулца,
 ц̄лодола бекелалицей гъольлъо
 загъруна ч̄лал̄еш.
- 33 Дибола гъаьйд̄адоь аь^Нйд̄а
 тамашаябла жобо й̄ахъца,
 къаьмиьна йи^Нхъо-йаьхъий̄а
 пикрова йо^Нвакъос.
- 34 Ми ахъца ральадбаь ал̄л̄л̄од̄а,
 гамалила руликъа къодо уьч̄ахейаьцой.
- 35 «До зук̄лна гей – к̄лук̄л̄оллеэш,
 дил баькъенна гей –
 лаьхъла йийакъаьас.
 Суд до хулѳоваьас лъуьъл̄лаьаш,
 дил бадина хул̄лал жо йат̄лна гей», –
 л̄л̄о нисос.

24 къаьм

Кици 19

- ¹ Чикейā аьдамлāд йакIо йагьоллāкьа,
гьоллогьой гьалмагьльина йовāкьа.
² Гьоллола йакIиь зулмовāь бади жо гаььа,
гьоллола сикIана сукIол кешльилассāь
бади жо нисаьас.

Кици 20

- ³ А^Нкьилльила билIо гулца,
цIодорльилана гьольльол бигьа гулца.
⁴ Илмо-лъайлина гьули батI-батIаябли
къиматаблина къанаьатаблина
жойлас йоцIилца.

Кици 21

- ⁵ А^Нкьилаб сукIо кьуватаб ахьца,
илмо-лъай гаьгьийас гуч дйслъис.
⁶ Рагьлил эгьал нуцIода,
а^Нкьилаблāхьа энекзи ахьал нуцIос,
а^Нкьилла телибалъийодола тушмаллāкьа
бийажейольина йикъейозу жо гей.

Кици 22

- ⁷ А^Нкьилльилал аьбдаллис
кō йо^Нкьойхьаьас,

будакІаллиъ нисал хабарна
гьолщос бахъаъас.

Кици 23

- 8 Кешлѣи йовал йакІкъа гаьгъийа сукІохъа
питна-къаллис сукІолІо нисос.
- 9 Аьнтлѣила бахъилла пикрола
мунагълиъ къисабас,
йаьгъ-ламус гаьччо сукІо
аьдамлѣл эгѣнна атІаъас.

Кици 24

- 10 Йукъо къарилѣи-балагъ йо^Нкъова водиъ
чучзи ахъда,
йилІа мукъсанаббѣъ къуват зукъона
гаьа дѣъ.

Кици 25

- 11 Бийакъал бейажецас аьдамла
хъосар бовагъа,
бийакъецастана хеллиъис тиса бѣгъа.
- 12 Вагъли илол икъаъас зукъойолІо
ми нисодана,
дибола йакІис гъаьл бикъелцалал
йикъаъасди Гъули,
дибо руьгъ цѣуми богъцалал йегѣасди,

Шибаблила ишлак̄к̄а гаъад
Гьолцо битIараб гьокмо богъцас.

Кици 26

- ¹³ Ми, дие оъжо, нуцо йу^Нх̄а, —
тIотIила нуцода йис-йакIо нийакIца.
- ¹⁴ Гьольльоль йе^Нлъеш
дибола къаьмис а^Нк̄илл̄ги.
Дул гьули йи^Нх̄ода, хисала водк̄а гьоло
дибо кулна аьдада бугъаьас,
дул йатIийо жона йах̄ца.

Кици 27

- ¹⁵ Къачагъцой, муьмин-сукIола кавлидой
у^Нцолана э^Нк̄а̄к̄а,
рагъатлиъ гьули гагъийа мицальна
ми к̄о йе^Нхел̄а̄к̄а.
- ¹⁶ АлIовахна к̄е̄ э̄кдана, муьмин-сукIо
к̄а̄ь а̄гъий̄ца,
амма лъа̄к̄е̄йа сукIоб̄а бук̄о балаг̄на
мок̄ьона бейакца.

Кици 28

- ¹⁷ Дибо тушман к̄е̄ э̄кда, ми рази ах̄а̄к̄а,
гьолцос хаьба хих тIудда,
гьоллъок̄ьана йакIо цил̄а̄к̄а.

- 18 Бетана БетІергьаллил гьули йегас,
 Гьолцола йакІил оьлаъаш,
 гьулāзу дибола тушмалликья Гьолцос
 зукьойо симона больос.

Кици 29

- 19 Кешлѝи йогьцалāхья говацІона
 симо бийāкья,
 гьякьирлѝи йакІиъ гаьгьийāд
 йакІо йагьоллāкья.
- 20 Чикейа сукІос хисала водкья
 кул кьабул бахьяъас,
 льякьейа сукІобāс канлѝина йедна йольос.

Кици 30

- 21 БетІергьаллихья гьичІе, дие оьжо,
 пачалхьяна гьичІе,
 питна-сукІобāгьойна кьацІо эцāкья.
- 22 ЙакІкья гаьчІеллāъ питна-сукІобāкья
 хел мокьос,
 йакІкья гаьчІела мехлаъ гьоллокья
 БетІергьаллина пачалина
 балагь мокьолца.

А^Нкьзилаблāс баддōнна а^Нкьлова

- 23 Гьула а^Нкьзилаблāс баддōлна а^Нкьлова:
 суд йōслаъ аь^Нйдā-муьгьалІ

- говацІона гьобкмо б̄ойолъи
кІетІо жо гаъа.
- 24 Аьйиб гаьгийяхъа ми битІараб гейлІо
нисоцалал халкъила наъана ницца,
аьдамл̄ана нисос гьолцол наъана
зогъалалІо нисона.
- 25 Аьйиб гаьгийял битІун гьобкмо
богъцалас иш ахо бахъца,
кІетІо баркатна мокъос гьолцокъа.
- 26 БитІараб нисона ниццас жаваб —
сикІакъа баьлІолъи гей.
- 27 Аьгъбаъ гъаьлтІина лъикъона,
мицаль муькъона йи^Нжена муьгъатт̄а
гула билІол бигъа.
- 28 Мадугъаллил о^НтІолана
нуьлъи йов̄акъа,
дибола йаьжл̄ад аьдамла моватІакъа.
- 29 Гьогцо дил й̄ойо кешлъи до гьогцолна
йоваллІо нисона,
гьокцо й̄овас къисас бокчислІо
нисона нис̄акъа.
- 30 До э^Нкъеш зукъойо кІаъаб сукІола
мицадой шеблакъ̄а,
гьул̄азу а^Нкьло гаьчча сукІола
венахийадой шеблакъ̄а.

- 31 Гьула вагълиъ тIитIас ван йахъна гей,
нāназу чIагъ йе^Нкьена, сō^Нгъой йōйо
кьалис йо^Нсона йугъонна гей.
- 32 Гьоллохъа говацIона
йакIил асар бахъийо,
хал бōлъ дил гьули
дарслъилаъ йахъийо.
- 33 Даьгъаббāжана уьчāхаш, даьгъаббāжана
гъаьйда йи^Нйацолас,
сидкъа гьо^Нсо кōдана гуванна
йобкъкъашāжана утIна эцас ми, —
- 34 вагъальлъо мехлаъ, къачагъцой, йо^Нкъас
дудой мискинлъи,
лъаькъейо сукIоцой, йо^Нкъас
дудой язихлъина.

25 къаьм

Сулайбан пачалис а^Нкъилабла йаьжбо

- 1 Гьула Сулайбанис баддōнна а^Нкъилабла
йаьжбо. Ягъудиялила пачалила —
Гьизкъиялила аьдамлā бадлохъас
чāхна гьоллол.
- 2 Иле Аллагълил рец бōс, Гьолцо
балъгоябна йу^Нцона гаьлълъо;
пачāl рец бōс, гьолло балъгоябна
гиса йагъоль.

- 3 Гъас̄ас̄ гъо̄б̄ол̄ъина,
мицас̄ гил̄вил̄лол̄ъина,
пач̄ала̄ йак̄Ік̄ъа̄ га̄г̄гий̄о̄ жона
гъо^Нссидина̄ йик̄ъа̄б̄ас̄.
- 4 Йу^Нцолла̄ оккола̄б̄ас̄ учузаб̄
кил-мих̄ йол̄ъолда,
устарлӣ гъол̄ъл̄ъос̄ ха̄т̄Іа̄ бах̄ылца.
- 5 Лъа̄к̄ъей̄о̄ а^Нк̄ълочӣ пачалидойс̄ ат̄а̄
охда, рит̄Іух̄ъл̄ъӣ йижеш̄,
гъолцос̄ тахна̄ бил̄Іак̄ъос̄.
- 6 Пачалидой̄ а̄^Нйд̄а̄
дибо̄ йук̄ъл̄ъӣ йегал̄а̄к̄ъа,
бук̄ъа̄ сук̄Іоба̄ бечей̄а̄ мица̄вна̄ эц̄а̄к̄ъа.
- 7 Ваг̄ьал̄Іо̄ъ̄ гог̄ъл̄Іо̄ гъолцо̄ нисойол̄ъӣ
ахо̄ гей̄ дул̄,
гъулӣъ̄ га̄г̄гий̄а̄ гъа̄к̄имл̄а̄дой̄ а̄^Нйд̄а̄к̄ъа̄
ол̄ъо̄ гъол̄Іо̄ъосл̄Іо̄ нисона̄ гъолцо̄
инжит-гъа̄к̄ъир̄ огыцал̄.
- 8 Судлӣъ̄ мизос̄ да̄ъ̄ба̄ гиса̄ баг̄ьал̄
эде̄ъ̄зӣ ах̄ъа̄к̄ъа,
дибола̄ данде̄я̄блӣ ламус̄ огыда,
сийод̄ мӣ й̄ос̄?
- 9 Мадуг̄ьаллиг̄ъой̄ да̄ъ̄ба̄ бах̄ъл̄ъо̄,
мизо̄ъ̄ э^Ндо̄ га̄г̄гий̄о̄ жо̄ гиса̄ йа̄г̄ъа̄к̄ъа;
10 д̄ӯх̄ъа̄ энек̄зӣ ах̄ъий̄а̄ мизӯ
инжит-гъа̄к̄ъир̄ о̄сл̄Іо̄ нисона̄,

кIетIо цāна дудой тIокIаб кьāь
йо^НкьаьаслIо гицIна.

- 11 Гьинила мицаь нисойо йаьже
йе^Нлъейо йахьца окколала цIараьбакьа
кьухьлал гулла меседлила гьаьйлиль.
- 12 А^Нкьиллила а^Нкьло-малъилахьа энекзи
ахьийас а^Нкьло мелъейо бахьца
меседлила кIоййаль,
йа^Нцова меседлила рахасбалъна.
- 13 Муькьо йуьгьчала водиь, о^Нзила
гьайрилаль э^Нлъейаьлъийо ахьца,
жу э^Нйа сукIол божараб чапар.
Гьинила БетIергьаллис йакIо
рази йōс гьолцо.
- 14 Гьас-мус йо^Нкьойо, залIо йикьейо,
амма водо гуйэш —
гьольльоль э^Нлъейо ахьца
нилIал йакIкьа гьаьчā
сайгьатла нилIалIо нисона
икьлашецас сукIо.
- 15 Сабруябли каламли
гьаькимна бицдокIца,
бихха мица лIо^Нвана йишелца.
- 16 Дул нуцо йи^Нхьода, гьули дул
йуь^Нхьакьōдолас йуь^Нхьа,

- бетана гьольгьольо дибо йакЮ сисих йе^Нш,
бек чІалІеллис.
- 17 Мадугьаллидой тели
ми э^Нкье-говāкьа,
бетана тели э^Нйакьейахъа гьолцол
ми чІаръин ахъца.
- 18 КІондахийальна, балъайальна,
а^НцІцЮ цІулалильна —
вагьаллоль э^Нлъейо ахъца
мадугьаллил данде о^НтЮлана
нуьълъи йогъкас сукЮ.
- 19 КЮкЮова силалильна
бишейа хаьбалальна —
вагьаллоль э^Нлъейо ахъца къарилъи
йо^Нкьова водиъ и^Нхъаьцала
сукЮокъа божийолъи.
- 20 ЙаьчІа водиъ сукЮокъас лъицЮ
йагъоцала сукЮольна,
гьулāзу судалиъ э^Ндо
къанцІа гитІийа аьдамлилльна
э^Нлъейо ахъца йакЮ пашманлъилаъ
гаьгьийāl кечІ илѐцас сукЮ.
- 21 Дибо тушман нукона зогъда
баьба нилІна огъа,
гьули лъи йатІна угъос зогъда
облчал лъи туха.

- 22 Вагьальльоькь̄а̄ гьолцола кьаьмкьа
 кьодо ми гьадрийа гувалца.
 Бета БетIергьалли дул гьоллььос
 кири чaxчa.
- 23 О^Нкьаьд̄акь̄а йикьеца́ла залIи
 водо йакьос,
 мицахьаллила мица
 аьдамл̄аш мотIова хьимабакIца.
- 24 Кьамала кьохькьа оьмро б̄ойол̄ьи ахо гей,
 сикIо чикейа ахьхьагьой кьацIо
 сид билIоь эчейагьа.
- 25 А^Нхь̄айа сикIо-йислил йаьчIчIо
 льильийо жо гей
 цIиход̄акь̄а мокьоцас кIетIо хабар.
- 26 ГьаьгьатIокIийо ль̄йл̄ь,
 бугьова тагьризлил̄ь*
 э^Нльейо ахьца льяькьейа сукIол гьино
 ниццас муьмин-сукIо.
- 27 Тели нуцо йуь^Нхьийол̄ьина
 кIетIо жо гаьа,
 д̄ис рец-бакь гьинил мизийол̄ьина
 кIетIо жо гаьа.
- 28 С̄о^Нгьой гаьгьийо йо^Нсо
 йугьолла шагьарлил̄ь

* 25:26 *Тагьриз* – гуцIойо л̄ьи йобхчаш гильилло хьаранди
 (колодец).

э^Нлъейо ахъца гьинил йогъо
гунна йахъаъцас сукЮо.

26 къаьм

- ¹ Азодо г̄ва о^Нзильна, муькъо йуьгъчала
мехлаъ г̄ва водильна
йе^Нлъейо йахъца абдаллис
къадро-къимат б̄йолъи.
- ² Мигъна богицІна мекъешлаъцой,
койдакЮо гъабода парбалІонна
богиццалаъцой,
вагъалл̄а абйиб гаьчча сукЮокъа б̄йо
наъбана гьолцокъа къодо бецаъас.
- ³ Шугал – чурукъ,
а^Нбул – каьчЮо,
абдаллила михъ̄ал – цІицЮо.
- ⁴ Абдаллил гьолцола аьнтлъилакъа
мельейо жаваб нилІ̄акъа,
мизуна гьолцоль э^Нлъейо ахъалаъ.
- ⁵ Абдаллил гьолцола аьнтлъилакъа
мельейо жаваб нилІа,
бетана – гьолцола йакІил гицца жуна
цЮодораб сукЮо гейлІона.
- ⁶ Абдаллихъа лъ̄олди цІигъи йе^Нйо сукЮо
э^Нлъейо ахъца гьинис хаьб̄а
йуьвачІийона балагъ къодо
бокчийона сукЮоль.

- 7 Хаьба бишейо сукЮ
 лаьхьдайче гьихляьас,
 абдаллила сикЮаь
 а^Нкьилаб кицина кьухьяьас.
- 8 Йикъецас цЮлу-цЮаьа йи^Нцова сукЮоль
 э^Нльейо йахьца абдаллис гьуьрмат
 богьцас сукЮо.
- 9 Цихийа сукЮола каь гаьгьийа
 хаьла-аьж̄а кЮобалалиль
 мелъейо бахьца абдаллила сикЮаь
 а^Нкьилаб кици.
- 10 Йи^Нхьо-йа^Нхь̄ацо цЮлу тЮуццала сукЮоль
 э^Нльейо ахьца и^Нхьо-а^Нхьийо абдал
 оьгдагодал эжеллицас сукЮо.
- 11 Гьинизу чЮалейо бек муьхьал во кь̄аь
 вагьаклЮозу мицаь гугьцалаьцой,
 абдална гьинила аьнтлъилагьой кь̄аь
 кЮаьйухона г̄ос.
- 12 Гьинилзу жу а^Нкьилабна цЮодорабна
 гейлЮ гиццас сукЮо эг̄ад дул?
 Гьолцоллагьа ахо йахьца абдаьллил.
- 13 КЮаьабли нисос кьатЮлиь гьалбацЮ
 гейлЮ нисона,
 кьатЮлиь льякьейо жанавар
 гейлЮ нисона.
- 14 А^Нц килл̄акьа кьодо кЮаьйлЮош,

- кІаѣаб сукІо моКІолакѣа
 кьодо кІаѣйлІош.
- 15 КІаѣабли к̄о хабтІаѣ йечанн̄еш,
 амма кѣѣ сикІадой гьули йезал
 загьмат йахьца.
- 16 КІаѣаблил йаКІил пикро бахьца
 а^Нкьло нилІна бахьцала алІон сукІогьа
 цІодораб жу гейлІона.
- 17 СукІола даѣѣба-йаѣжиѣ алІокийо сукІо
 э^Нлѣейо ахьца гьицалкѣѣ лІийахона
 мекьецала войс кьонана аѣ^Нгѣѣ
 йовахцала сукІоль.
- 18 Аѣдамл̄ал цІойсна хеллисна цІулува
 тІуваццас кѣѣм кІаѣйлІойо сукІо
 э^Нлѣейо ахьца
- 19 мадугьал о^НтІоцасна
 бета гьоло махсара зукьойолІо
 нисоцала сукІоль.
- 20 Гьудо больода цІо йецца,
 балІо миц зогѣѣда,
 даѣѣба-йаѣже йольос.
- 21 Гьудо – цІо йекІелал гей,
 гѣѣмо – цІо йохал гей,
 сикІо чикейо сукІо –
 даѣѣба-йаѣже йовал гей.
- 22 Мицахьаллис йаѣжбо – энеКзи ахьцалал
 бишун кІетІо кен гей,

- лазатликъа йаъ^НчибацІилца
гьолцо гьоллѳл.
- 23 Къей йольойо окко къодо йе^Нйо
мизалила кІе^Нйа^Нлилъ
э^Нлъейо ахъца сикІо нийāна,
йакІо цІодолона сукІо.
- 24 Гъабликатли гьинис кешлъи нийā
сикІад йу^Нцос,
кешлъи э^Ндо гаьгъийо йакІона
йахъца гьолцос.
- 25 Гьолцола бихха каламликъа божāкъа.
АлІна къабигълъи-къадарлъи йахъца
гьолцола йакІиъ.
- 26 Ми гьокцол бѳва рецли
симо муцона зогъда,
гьолцола йакІиъ гаьгъийо кешлъи
жамаъатлил йикъечІе гьихлъаъас.
- 27 СукІол хъаранди йо^НтІода
жужу э^Ндо эцца,
гердена къодā йежеллида, къāъ
гаргийāгъа йе^Нкъейо гьули
гьинилзу йе^Нхеш.
- 28 Йо^НтІолацала сукІол йатІаъас гьиниъкъā
зарал бахъцас аьдаьмла.
МатІаъ рец богъцала сикІа
инсан лІийо экилца.

27 къаьм

- 1 ИжейцIа̄къа хиса дул
 йахьцала жойлакьа,
 хисас водо
 нийо йо^Нкъоцасна йикъаьас.
- 2 Мизу ми вецци ова̄къа —
 бадло вецци овал эчаннейа,
 дибола сикIа гаьчIел сукIола сикIа
 вецци овалалIо ниса.
- 3 Кьало йаькькъо жо гей,
 мисона баькьлъис,
 амма аьбдаллидд̄ала мокъоцас балагь —
 бишун йаькькъо йаькь йахьца.
- 4 Симо — гьалагаб жо гей, гьалагльина —
 йо^Нкъойо э^Нхелгийо жо гей,
 амма шакльилаькь̄а бахьийа симал
 данде эчена ахьийо сукIо сукIод гей.
- 5 Нисона аьйиб гуллолгы ахо гей,
 лъ̄онна йикъаьцала рокьилагьа.
- 6 Ваццаякь̄а лаьхь йахьдана
 божилгы бугъаьас,
 тушман баьдадана гьолцокьа
 божал ахъаьас.
- 7 О^Нх йоцIийа сукIол
 тIотIис нуцона никъальца,

- нувабаков̄ал никъ̄ана ний̄а йикъеш.
- 8 Си^Н йечаннегъна мекъейа
мигънализь э^Нлъейо ахъца
гъинис билЮ йечаннегъна
э^Нкъейо сукЮ.
- 9 Магъ кIетIа̄ бохана, магъ ний̄а
йе^Нлъина йакЮ авадан й̄ос,
ваццас кIетЮ йакЮ — гьолцо нилIийа
а^Нкълолаъ йикъеш.
- 10 Дибо ваццана
абос къайсадахъна бечабанней̄акъа,
д̄укъа къарилъи йо^Нкъова водиъ
истIила къайбакъа э^Нкъ̄акъа:
цIихо гагъгийа истIигъа
шеблаъ гагъгийо мадугъан ижеш.
- 11 Йе дие оъжо, а^Нкъилцой уь^Нхо-аь^Нхе ми,
дие йакЮ рази йова.
До гъаббахъа аькъелцал̄ал жаваб нилIна
бахъца д̄ихъа вагъальтьо мехлаъ.
- 12 Шед-бабчлидой о^Нкъоль, цIодораб сукЮ
балЮ гъидлак̄а̄ э^Нкъеш,
амма къолло сукЮ эченоцIечIе аь^Нйд̄а
э^Нкъеш, бета балагълийна
кези ахъца.
- 13 Йагъа къодос лъицЮ сукЮола сукЮос жо
къодо йохийа сукЮохъас;

- багъа балЮ гулло къай сукЮла ахъхъас
 жо кьодо бохийа сукЮохъас.
- 14 Хискъа къайкъа аьгъиъна,
 мадугъаллис раьгъатна бугъонна
 гьолцол баркат гулалалЮ нисона
 йукъо илЮел̄алъи йикъелца
 гьогцол наьъана нилЮийолъилаъ.
- 15 СикЮ чикейо ахъо йе^Нлъейо йахъца
 водо гугъцала водиъ
 гьо^Нсна йечечЮе ахатЮ гугъцала къамалъ.
- 16 Гьоло ахъо йечелал уь^Нхолъийо сукЮ
 э^Нлъейо ахъца
 залЮ йеченуцЛал,
 йана лъикко йе^Нлъ каъ йобхал
 уь^Нхолъийа сукЮоль.
- 17 Килли кил ацКис,
 инсанна инсалли ацЮо ъс.
- 18 Легъилала хобхил хьулухъ богъцала,
 гьольлъокъа кьодос пихъ йуь^Нхъча,
 гьинила бетЮергъаллил
 хьулухълиъ эчейа
 лагълисна гьуьрмат бойчЮе гьихлъаъас.
- 19 Лъи – инсаллис э^Ндо мотЮ бегацас
 цИика гей,

- йакІона – инсаллила аьмал-хасиятлис
цІика гей.
- 20 Журжагьна Жагьандаманна йовацІаьцас
жобо гей, инсаллис гьаьйна
йоцІаьас.
- 21 Окколас гьаьл бикьелца цІойла пирали,
меседлис гьаьл бикьелца
цІойла котакли,
инсаллис гьаьл бикьелца гьолцол
цā^Н-рец богьна.
- 22 Цобохналиьна гонна гендуралид
ишелдана а^Нциь эжена кьодо
йал йолдана, аьбдаьллиьис
аьнтльи йольаьас.
- 23 Дибола бикьлāl тимар ахо бова,
дибола рехьеллās тІалабна бова.
- 24 СудлІо нисода бечельи нитоназу
гьихльоцас жо гаьба,
пачалис тажна кьацІцІо наслолал
ирслиь йи^Нхьоцас жо гаьба.
- 25 ИцІцІо бох цІицІилІас,
бох-нахо гуцІас,
мāдāкьаш бох йагьогьна
гьаьдур йогьна муьгьаттā,
- 26 Лилейā льицІол лъу^Н ницца,
тІигā йи^Нйасона, аьгь-маьчейа йовагьца.

- 27 Цаннās гьи^Н оьлча дул эсанна,
билIос агьло богъанна,
гъарабашла бегъабакIанна.

28 къаьм

- 1 МуьгъалI гогьцас сукIо ахъаьдана,
лъаькъейо сукIо оьчош,
муьмин-сукIо гьалбацIдолана
гьицIаьас.
- 2 Улкалиь бегъ-бувагьōлгьи телильда,
гъаькимлана дIсбалгьца,
амма а^Нкьилаб-цIодорабли сукIо
адло-низам бōс.
- 3 Язихлāл зулмо богьцас мискин-сукIо
э^Нлъейо ахъца мицаль гаьгьийосинаб
муькъо-бох йугьолцала гитIна
гугьцала водиль.
- 4 Къанон* йечаннейа аьдамли лъаькъейā
сукIоба вещи бōс,
Къанонликъа уь^Нхоь-аь^Нхецас сукIо
гьоллол данде эгьдас.
- 5 Чикейа сукIобāl йикъаьас сийо
аь^Нхъейо-хелло гаьгьийона,

* 28:4 *Къанон* – Муса авараглидой Аллагьли йо^Нвакьоллā
тели амрована жугьутIалли чара гаьчIел йовал нуцIоцас
оьмролас йегабаллā къацIцIā гьинодана.

- гиде БетІергъан и^Нзцалāl гъули йикъеш.
- 6 Гъаблаллъилаъ э^Нкье-гогъцас
 мискин-сукІо кІетІо гей,
 мекъабли гъинолкъалкъā э^Нкье-гогъцала
 бечедабли сукІогъа.
- 7 ЦІодораб оъжо Къанонликъа
 уь^Нхо-аь^Нхеш,
 о^Нх чикейāла вацца абол рогъо-ниц б̄ос.
- 8 Нагълъилаъ нилІийагъана окко къодо
 йагъоваъкъā сукІо бечед ахъца.
 ЙоцІол окко нилІийаъкъā
 бечелъи телильца.
 Амма ахирна гъули мискиллāкъа йакІо
 йугъоцалал йи^Нхъал йахъца.
- 9 Къанонлихъа энекси ахъцалІо нисона
 гьольльодойс аь^Нгъа атā
 йольолцала сукІос гъари-доъъана
 БетІергъаллидой аь^Нйдā
 нуькучІаб жо гей.
- 10 Муъмин-сукІо чикейа гъинолкъа
 уь^Нхолло сукІо гъинизу йоь^НтІова
 хъарандийаъ экца,
 амма йакІо йа^Нцова сукІол
 кІетІослъи йи^Нхъос.
- 11 Бечедабли сукІол гицца
 жу а^Нкъил гейІона,

- цЮдорабли мискин-сукЮоллЮ нисода,
 гьолцоъ йалЮъкъ̄ канлъи йегас.
- 12 Муъмилл̄ал бергьенлъи йи^Нхьоль,
 букьо рохел кьодо мокъос,
 амма лъаькъей̄а сукЮоба
 кьодо мокъоль,
 аьдамл̄а мувацал маьче мизца.
- 13 Гьинис мунагъ муцоцала сукЮол
 талигъ нил̄аъас,
 мунагьл̄акъа мукЮур ахьна,
 кешлъи йечаннейал Аллагьли
 баркат гулца.
- 14 Гьардараб гаъъад нитоназу
 БетЮергьаллихъа гьичейо сукЮо,
 гьинис йакЮо хетЮелъал йе^Нйал балагъ
 кьодо мокъос.
- 15 ХъаьлЮецала гьалбацЮилилъна,
 хъантЮизи бахъийа сй^Нлъна
 э^Нлъейо ахъца заипаб
 халкъилакъа кьодо
 голло лъаькъейо хан.
- 16 А^Нкьло гаьччо гъаьким
 укьо зулмо-сукЮо ахъца,
 гъаьрамаб боцЮи-ризкъи батЮаьцалас
 оьмро бихалолъца.
- 17 СукЮо икъейадд̄ала и^Нзчас бидулав
 шуна̄дой о^Нкъоцал чЮанагъос,

- лъōлна и^НхъечІе гъихлъальгъа.
- 18 ЙакІо йа^Нцона, уь^Нхо-аь^Нхейал
гъичІейолъи гаъба,
мекъаб гъидкъā э^Нкъе-гогыцас сукІо,
йакІкъа гаьчІел, къē экца.
- 19 Гъинис маъче богъдагулцалал о^Нх
йоцІлал оьлло баьба михъос,
пикролāд болІова мица
аьдам къацІцІо мискиндокІца.
- 20 РитІухъаб сукІокъа баркат гулца,
бечелъина йи^Нхъос,
бечед ахъал икъе-аькъецас
тамбигъ михъечІе гъихлъаьас.
- 21 Аьйдā-муьгъалІ говацІована судлис
гъоькмо бōйолъи кІетІо жо гаъба,
баьбалаш лукІмаладдāлана сукІо
мунагъ-гъаькълиъ э^Нхеш.
- 22 Бахилаб сукІол угъалдола йилІа
бечелъи йацца,
гъолцол йикъаьас гъинкъа къодо
мискинлъи йо^Нкъоцаслъи.
- 23 МатІаь рец богъна, икълашецала
сукІогъа ахирна,
жу кантІизи ахъал, какзи огъна,
икълашецас сукІо ацца.
- 24 Гъинис ийо-або мовакъолцас,

гьольгьос мунагь бахъаъаслЮ нисоцас
сукЮ ахъца пасалъи йогъцала
къачагъл̄ас вацца.

- 25 ХъантІлъила даъба-йаъже й̄ос,
БетІергьалликъа тІутІийал
баркат гулца.
- 26 Гьинил йакІкъа йо^Нкьойо йогъцас сукЮ
аьбдал гей,
а^Нкьолоакъа уь^Нхо-аь^Нхейо
хьосар ахъца.
- 27 Мискиллил жо ниццас сукЮ гьобшшона
гаьчІел гьихлъаъас,
нилІал йатІечІе гьаьйда йи^Нйацолл̄ал
михъоцас наъана тели бахъца.
- 28 Лъаькъей̄а сукЮоба къодо мокъоль,
аьдамл̄а мувацал маъче мизца,
гьолл̄ол пасад б̄ахъльо,
муъмилла телибальца.

29 къаьм

- 1 Лади кантІизи огъдана, нисойо йойчІе,
больо бегалцас сукЮ, шак гаьчІел
гьалаг ахъца,
гьолцол комак михъаъас.
- 2 Муъмилла къоддаб̄акльо,
халкъ рази бахъца,

- лъакъейа сукЮба хантѝ йѳслаъ,
 халкъ зигардизи бахъца.
- 3 А^Нкьиллѝ йаццала обжди
 або рази ѳс,
 хъаьгъбагъой къацЮ эчейа –
 абос бечелѝ пасад йѳс.
- 4 БитЮараб гъѳкмо богъцала пачали
 улка йилЮакъолца,
 халкъилакъа къодо
 гулло магъало теликЮийа
 улка йугъолца.
- 5 Мадугъаллил рец богъцас сукЮ ахъца
 гъогцола хаьбалал къор гулцас аьдам.
- 6 Чикейа сукЮол гъинила мунагъла̄
 къор гулца,
 муъмин-сукЮ рохеллихъа
 илЮелацас ахъца.
- 7 Муъмин-сукЮ икъе-аькъеш мискинлил,
 ритЮухъаб гъѳкмо бовал,
 лъакъейа сукЮол гъольлъѳс
 ургъенна бахъаъас.
- 8 Йаьгъ-ламус гаьччā аьдамла̄
 шагъарбаъ бегъ-бугъѳлѝ йѳс,
 амма а^Нкьилла̄ аьдамла̄ш
 симо больолца.
- 9 А^Нкьилли аьбдал диваллил илЮеда
 аьбдали гъулиъ гъалмагъал бѳс,

- йана, йилIа лъо^Нвана, —
 гьоллос раьгьат бугьолца.
- 10 Гье^Н къе мейал батIийал
 ритIухъаб сукIо атIаъас,
 гьолло муъмилла бийакъал
 бикъе-бакъеш.
- 11 Аьбдалли гьинис къацIцIо симо
 гиса чIалIеш,
 а^Нкъиллихъа гьинил йогъо
 йе^Нхенна йахъца.
- 12 Гъаьким кIортоллихъа энекси ахъца зогъда,
 гьолцос къацIцIа нукарла лъаькъебалъца.
- 13 Мискинна зулмо-сукIона мелъейа гей,
 гьолло къонина гъаьйд̄ал канлъи
 БетIергъаллий̄аъ нилIна.
- 14 Пачали мискилл̄ал
 битIараб гъоькмо б̄ос зогъда,
 гьолцос ханлъи гъо^Нсна йугъаъас.
- 15 Насигъатлила цIицIа а^Нкъло мокъолца,
 э^Нлъа ойчIе эчанн̄ейа къова
 ийокъа рогъо-ниц б̄ос.
- 16 Лъаькъейа аьдамла къоддаб̄аклъо,
 мунагъла д̄исбалъца,
 амма муъмилл̄ал йегас гьолл̄ол
 къаьм лIийод̄а бийакъейо мех.
- 17 Дибола оьждил адло бова, —
 гьолцо ми рази о̄с,

- дибо йакІона гигъа йе^Нкъеш.
- 18 Аллагълис калам тухъеэш халкъ
бадагъударлиъ бахъца,
гъардараб гаъад Къанонликъа
уь^Нхо-аь^Нхекас сукІо.
- 19 Мальзи йогъналІона лагълис
аьмал хужаъаш, —
ми нисойо жо гьолцол биджи йахъдана,
гьолцо аь^Ндалаъ йе^Нйаъас.
- 20 Икълашал охойлъеэш сукІо эг̃айод дул?
Гьолцоллагъа ахо йахъца аьбдаллил.
- 21 ИтІинāкъазу лагъ кацлІолда, —
бета гьолцо балагъ мокъолца.
- 22 Симо бййа сукІо питна баьгъиьилца,
симо гъех бигъцаласна
мунагъла телибальца.
- 23 Букъа аьмалли инсан лІийодāкІца,
йакІиъ гьеренлъи-гъалимлъи гаьгъийа
гьуьрмат-хъатир къодо къисас.
- 24 Цюгьорлигъой къацІо эчейо сукІо
гьинилзу жу атІаъкас сукІо ахъца.
Суд йогъцала сукІобāдой аь^Нйдā
гъаьдаладана, гьолцо гаьльгъа нисаъас.
- 25 Инсаллихъа гьичІейолъи —
вагъли гьичІейа сукІол къор гей,
БетІергъаликъа тІутІна йечаннēйал
гьичІейолъи гаъа.

- 26 Телилал йацца даъба-йаъжиъ
 гъакимлā гьидес рахъ бохал,
 амма ритIухъаб гьобкмо
 БетIергъаллила каъ гей.
- 27 Муъмиллāl чикейā сукIоба бātIаъас,
 лъакъейа аьдамлāl иман гуллāна бātIаъас.

30 къаьм

Агурис а^нкъилабла йаъжбо

- 1 Якъейис оьжо Агурис —
 Массаъ агълола сукIос йаъжбо,
 гьолцо Итиэллинна, гьулāзу
 Итиэллинна Ухалинна бōйо калам.
- 2 Аьдамлāъ э^ндо бисун а^нкъло-лъай
 гаьччо сукIо гей до,
 аьдамлāъ гаьгъийо бичIи-лъайна гаьба дй̄ь.
- 3 А^нкъиллъина дил йи^нкъеэш,
 Кьоддāла лъайлис дил илмона
 насиб бахъеэш.
- 4 Гъасаъ сукIод э^нкъейо,
 къāъ сукIод лIийо о^нкъойо,
 кьиденад залIо лъод йокIолло,
 лъōхъад мухунаъ ралъад
 бокIонна бахъийо?
 Дунналлил раьбал лъōхъад
 гунна бахъийо?

Вагьаллийа сукЮокья сийод ца^Н гей,
гьолцола оьждикья сийо ца^Нд гей?
Дул йикъеш зогъца вагъли?

5 Аллагълис шибаб йаъже йа^Нцойо гей.
ЙаКЮ йо^Нкьонна, Гьолцокья кул
бахъийа сукЮобал
магъо цІуми бовал аь^Нйдā йохийо
кил гей Гьули.

6 Аллагълила йаъжлāъ э^Ндо
ми гьобшшона лъичІ-хочІлāкья,
гьолцо ми нуькучІ о̄с,
бета ми о^НтЮолаги гаьгъийолъи икъелца.

7 Йе БетІергъан, кьона жо гьарзи йо̄с
до Дӯхъа,
до угъоцал йова Ми вагъли:

8 пайда гаьччо михъо-махъийо хабарна
о^НтЮолāлъина дидойс атāкІа;
йа мискинлъина, йа бечелъина
нилІāкья дил.

БетІербахъи боваллабза баьба-ца^Нйāъ
бади жона нилІāкья Ми дил.

9 Дие о^Нх йоцІна муьгъаттā,
до Дӯкьас инкар бойчІе эцальгъа,
БетІергъан сукЮо ахъцана дил
икъаьаслЮ нисечІе эцальгъа.

Мискиндолъна муьгъатт̄ана,
 гигьл̄ал уь^Нхолъльо,
 до вагьл̄а йогьна Аллагьлис ц̄а^Н
 чикелеч̄е гьихлъальгьа.

- ¹⁰ Лагъ какзи огьна гьолцола
 бет̄ергьаллихъа миц бов̄акъа —
 гьолцо лагьли дул наъбана ницца,
 бета гьольльодд̄ала дул балагъ мокьос.
- ¹¹ Балагъ-азаб мизол,
 гьинила абол наъбана ниццас,
 баркат гулалал̄о гьидела ийокъа
 нисаъцас насло!
- ¹² Балагъ-азаб мизол, гьиделзу жув̄ол
 м̄ацов̄а гейл̄о гиццас,
 амма гьидес а^Нз̄алъи ла низадана
 гьо^Нсна йольаъцас насло!
- ¹³ Балагъ-азаб мизол,
 мизола гьайд̄аъ ч̄лугьи-пахрулъи гей,
 гьаьйда гуц̄лобахъийаъ мизос букьо
 аьмал гаьгьийолъина йегас.
- ¹⁴ Балагъ-азаб мизол, дунналикъа гаьгьий̄а
 мискилл̄ас ризкъина, ракъликъа
 къодо гаьгьий̄а язихл̄ас баьба-цана
 йуь^Нхъанна, гьолл̄ол бувагьололна
 сил̄а балъайй̄аль йе^Нлъелло,
 гьулазу гажода ц̄ит̄л̄аль йе^Нлъелло насло!

- 15 Цурбелалис кьона кид гей,
 кьонникьана ца^Нда «нилIа», «нилIа» гей.
 О^Нх йоцIийолъи йикъаьцас лъана жо гей,
 оьлчалIо гьо^Нсна нисаьцас
 оь^Нкъонашна гей:
- 16 Журжагъна, кьова ахъаьцас о^Нхна,
 регьеллихъа боцIаьцас ракъна,
 гьулāзу гьудо оьлчалIо нисаьцас цIона.
- 17 Абокъа лъо^Нвацаласна
 ийо йе^Нлъа йоваьцаласна
 гъаьйда авлахълила гъаьди йāгъос,
 гьоллос хона кьоргийалли йуь^Нхъча!
- 18 Лъана жо гей дил балъгояб,
 оь^Нкъонашна гей дил йикъаьцас:
- 19 гъасаькъā богиццала цу^Нгъалис гьинона,
 шедилъкъā мекъецала
 бекелалис гьинона,
 ралъадбакъа кьодолакъā мекъецала
 гамалис гьинона,
 гьулāзу кьимако киббадой экъецала
 оьждис гьинона.
- 20 КIаьйлIочала ахъхъас
 нийо аьмалди бахъца?
 Йесца, сикIо йа^Нцолца, гьулāзу до
 гьо^Нсна чикейо аьмал богъна
 гаьвалIо нисос гьольлъо.

- 21 Лъана жо гей маъче лахлЮлцас,
 о^Нкьонашна гей гьолълъохъа
 йежена йахъаъцас:
- 22 пачалъилаъ о^Нкьойо лагъна,
 о^Нх йоццал эсал баъба-ца^Н
 йи^Нхъойо аьбдална,
- 23 аьдамл̄аъ нуькучІ йахъна
 ахъо йе^Нкьейо аьдамна,
 гьинила бикалис маъче бохийо гъарабашна.
- 24 ВагъалЮ дунналликъа бишун итІин̄а,
 амма йилІа цЮдорлъи-а^Нкьиллъи
 йи^Нхъов̄а о^Нкьона ругъІаголъи гей:
- 25 гьу^Нца̄ – гьолл̄ол гей тоьб̄а жобо,
 амма азодо гьидел бета муьгъалІил бесал
 кен йокЮлца гьолло;
- 26 бизов̄акъа й̄ахъцас а^Нкьбона
 лъаькьейо агъло гаъа,
 амма шед-бачл̄аъ гьидел кьобчЮва
 йовагъца гьолло;
- 27 мицакъа й̄ахъцас муькьо-бох
 угьолцас хацІбо –
 ханлъи йовал гьоллос укьона гаъа,
 амма рагълиъ мекъецал̄аслъийо
 михо йахъца гьоллос;
- 28 кІемус̄ана д̄ухъа кад йовахна й̄ахъца,
 амма гьолл̄ол пач̄ала хъал̄аъна й̄ахъца.

- 29 Лъана жо гей вагъалІо дунналликъа
 чІугъзи йа̄хъна йе^Нкье-гугъцаса,
 об^Нкъонашна —
 гьинис гьеба кІетІо гаьгъийо:
- 30 гъалбацІ къацІцІола жанаварл̄а̄ э^Ндо
 къуватаб гей,
 гьоло гьо^Нсна муьгъатт̄а̄ буькъа̄аш,
 31 бета мамалина, рехъеллис букъо —
 билъов̄ас тІигана,
 йукъа аскарлила гъазлис укъо — пачана.
- 32 Букъа абмаллиьк̄а̄ д̄ухъа гьо^Нс абнтл̄ьи
 йахъна зогъда,
 йана д̄ухъа гьилла-макро йахъна зогъда,
 вагъальльо саьатбаьзу
 дибола сикІакъа к̄о гула.
- 33 Кьодос йагъойо гьи^Н йикъеда —
 йе^Нлъ йахъца,
 мотІолиь биза баькьелда — гье^Н г̄ус,
 симо бигъда — даьъба-йаьже йахъца.

31 къаьм

*Лемуэл пачалил
 ийо йовагъий̄а̄ насигъатла*

- 1 Массаь къавмалис пача Лемуэллил
 ийо йовагъий̄а̄ насигъатла
 гей вагъадд̄ол.

- 2 Дул сийоле, дие ъжо, до малъзи йовал?
Сийоле малъзи йовал, диела о^Нхас ъжо?
Сийоле малъзи йовал, дие гъари-доъба
къабул бахъна, ахъийо ъжо?
- 3 Дибо руьгъ-жан ийолāла каъ нилĀкъа,
пачā бувагъолцала ийолāдна дибозу
гъинода къийачĀелĀкъа.
- 4 Лемуэл, гъино пачāl хулĀл
къухъийо жо гаъба,
чĀаъана гъаькимлāl хулĀл
къухъийо жо гаъба.
- 5 Цийабахна муьгъаттā гъоллол
Къанон шоъча,
къарилъилаъ гаьгъийа халкъилал
гъоллохъа битĀараб гъобкмона
богъна бахъаъас.
- 6 ЧĀаъа ми нилĀ угъоцала сукĀол,
гъинона гитĀа йакĀо
къарид йахъийа сукĀол.
- 7 Эчаннейа, гъолцо хулĀлала
мискинлъина шоъальгъа,
гъинкъа гаьгъийо къарилъина йакĀкъа
йо^НкъечĀе гъихлъальгъа.
- 8 Ми сикĀо йе^Нгъела бикълабашал
бийакъаъцалās рахъ бохал,
тоьбā сукĀобās ихтиярла цĀуми йовагъал.

- 9 Ми сикІо йе^Нгъела
 битІараб гъоькмо бовал,
 мискилл̄сна язихл̄сна ихтиярла
 цІуми йовагьал.

КІетІо аьмал гаьгъийо ахъо

- 10 Аьмал кІетІо гаьгъийо ахъо
 н̄асди йи^Нхъос?
 Жавгьар-якьутлигъана кьимат гаьгъийо
 йахъца гьоло.
- 11 БетІергъанна гьольльокъа йакІо
 йо^Нкъонна божча,
 гьолцол зарал-зиянна бахъаьас.
- 12 Гьинила оьмролаь гьольльо
 бетІергьаллил кІетІослыи й̄ос,
 кешлъина йоваьас.
- 13 Гьольльо лъуна гьелІакІца,
 лъельлис кІигъматна й̄ос,
 букъа гьиралкъа тувабакІца
 гьольльо к̄ода.
- 14 Базаргалл̄ала гамалицей,
 цІиход̄акъана йо^Нкъоллис
 гьольльо баьба-цана.
- 15 ЙалІохъавадд̄а йаьгъиьна,
 билІоьл̄ал гьольльо кенна й̄ос,
 гьул̄азу гьарабашлана
 богьдабагувалца.

- 16 Мицахъа гичІехъална йе^Нкьена,
 гьольлъо гьоло мисона бохъа.
 Йогъдана йи^Нхъова окколалІ
 венахина гулца.
- 17 Гьольлъо тицІийона йилІа къази йѳс,
 кѳдѳс къуватна гей.
- 18 Гьинила даран-базаййал баркат
 гуллолъина гьольлъол йикъеш, —
 гьольлъос канлъи нише
 йалІохъоваддѳна йедаѳас.
- 19 Лъу^Н гьелІакцала гьелІагъой гьольлъос
 кѳда йуѳ^Нхо-йѳ^Нхецас йѳхъца,
 гьольлъола зокълѳгъой
 кІисацас а^Нкьна йахъца.
- 20 Къедо гьольлъос мискиллѳл
 меццакийо бахъца,
 кѳ гьольлъос йазихлѳл гуцІолгъазу йахъца.
- 21 О^Нз гугъдана, билІоѳла къова-хизаллис
 гьольлъокъа ургъел мокъѳас, —
 аѳшша гъечІиш лъицІона лъичІена,
 къацІцѳѳ бѳхълІо.
- 22 Гьольлъо гьинилзу бекІейа йовагъца,
 гьольлъос лъицІона
 лъельлила гъечІисна
 хириябли гъечІисна йахъца.
- 23 Шагъарбала кавлѳдой машгъур йахъна
 гей гьольлъола бетІергъаллис цѳ^Н,

- улкалила букъ̄а гъаькимл̄агъой
 къ̄е эчегъа ахъца гъули.
- 24 Йи^Нсал ийол̄ас къодос лъиц̄она
 гъольлъо йаь^Нхъеш,
 базаргалл̄ал тиц̄ий̄ана йи^Нйасос.
- 25 Магъоь къуват-жанна гей гъольлъос,
 аьдамл̄аь э^Ндо къадро-къиматна гей.
 Хисала водис ургъенна гаъа гъольлъол.
- 26 А^Нкъилаб йаьжилл̄аь
 сик̄она йе^Нгъелаъас,
 гъольлъола мицакъас гугъцас
 а^Нкъло-малъина гургъел-ц̄облис
 йовац̄ий̄а йахъца.
- 27 Гъинила бил̄о-а^Нхаь йахъцала
 жойлагъой муьгъал̄I йахъца
 гъольлъос гъаьй,
 йогъдайч̄е йи^Нхъойо баьба-цана
 гъольлъо йуь^Нхъаъаш.
- 28 Къова гъоло баьгъбаьна вещи й̄ос,
 бет̄ергъаллина гъольлъол
 эцокъалкъ̄а рец̄-бакъ б̄ос.
- 29 «Лади к̄ет̄о ахъо зукъойо
 вагъал̄о мицакъа, —
 гъолло къац̄ц̄олагъа ми к̄ет̄о гей!»
- 30 Гъайбатлъи — божи гаьччо жо гей,
 берцинлъина къодос йе^Нкъеш,

амма БетІергьаллихъа гьичІецала
ахъхъас ца̄^Н н̄аназу йи^Нте йе^Нкъеш.

³¹ Гьинил йе^Нхецас жо
гьольльбол йи^Нхъал нуцІос,
шагьарлила кавл̄адой гьольльбола кІетІа̄
ишл̄ас хабарна мите мекьал нуцІос.